

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

UNIVERSITY OF PIRAEUS

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

**ΠΜΣ «Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Πολιτικές στην
Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Έρευνα»**

Διπλωματική Εργασία

*« Χρηματοδοτικά μέσα και προγράμματα της ΕΕ για την προώθηση της
εκπαίδευσης και της καινοτομίας μετά το 2021: Η περίπτωση του
τομέα της ασφάλειας »*

Μπαντής Απόστολος

Επιβλέπων

Καθ. Άγγελος Κότιος

Πειραιάς 2021

Ο δηλών, Μπαντής Απόστολος, βεβαιώνω ότι το έργο που εκπονήθηκε και παρουσιάζεται στην υποβαλλόμενη διπλωματική εργασία είναι αποκλειστικά ατομικό δικό μου. Όποιες πληροφορίες και υλικό που περιέχονται έχουν αντληθεί από άλλες πηγές έχουν καταλλήλως αναφερθεί στην παρούσα διπλωματική εργασία. Επιπλέον τελώ εν γνώσει ότι σε περίπτωση διαπίστωσης ότι δεν συντρέχουν όσα βεβαιώνονται από μέρος μου μου αφαιρείται ανά πάσα στιγμή αμέσως ο τίτλος.

Μπαντής Απόστολος

(υπογραφή)

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, η επιχειρηματικότητα και καινοτομία είναι καθοριστικοί παράγοντες για την επιτάχυνση της ανάπτυξης των ευρωπαϊκών περιφερειών σε αναπτυξιακή υστέρηση, προκειμένου να βελτιώσουν την παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητά τους και να επιταχύνουν τη σύγκλισή τους. Ο στόχος της πολιτικής συνοχής της ΕΕ για οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή δύναται να επιτευχθεί μέσω επενδύσεων, όμως η αποδοτικότητα των επενδύσεων εξαρτάται από την παραγωγικότητα του ανθρώπινου κεφαλαίου και την καινοτομία.

Βασικό εργαλείο για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού είναι η τεχνολογική πρόοδος, καθώς και η εκπαίδευση, η κατάρτιση και η δια βίου μάθηση. Για το λόγο αυτό, ήδη από την πρώτη προγραμματική περίοδο της πολιτικής συνοχής, τα Διαρθρωτικά Ταμεία και άλλα χρηματοδοτικά μέσα ενισχύουν δράσεις όπως είναι η έρευνα και τεχνολογία, η βελτίωση των υποδομών και δομών εκπαίδευσης, η επιδότηση προγραμμάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης, μετεκπαίδευσης και δια βίου μάθησης, η ενίσχυση προγραμμάτων πρακτικής άσκησης και προετοιμασίας για την ένταξη στην αγορά εργασίας.

Η χρηματοδοτική ενίσχυση της ΕΕ πραγματοποιείται τόσο μέσω των εθνικών επιχειρησιακών προγραμμάτων, όσο και μέσω των πόρων άλλων ταμείων και Ενωσιακών πρωτοβουλιών.

Κατά τη νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027 η ενίσχυση της εκπαίδευσης και κατάρτισης και της καινοτομίας θα συνεχίσει να αποτελεί σημαντική επιδίωξη της ΕΕ και περιλαμβάνεται στις προτεραιότητες και τους ειδικούς στόχους των Διαρθρωτικών Ταμείων, αλλά και άλλων χρηματοδοτικών εργαλείων.

Στην Ελλάδα, σχετικές δράσεις προωθούνται μέσω τομεκών και περιφερειακών προγραμμάτων, αλλά και μέσω της αξιοποίησης και άλλων χρηματοδοτικών μέσων.

Στην παρούσα εργασία ειδική αναφορά γίνεται στα προγράμματα και δράσεις της ΕΕ για την ενίσχυση της εσωτερικής ασφάλειας μέσω της εκπαίδευσης και κατάρτισης των στελεχών των εθνικών και ευρωπαϊκών αρχών και οργανισμών ασφάλειας, όπως είναι η CEPOL και η Ελληνική Αστυνομική Ακαδημία.

Οι δράσεις εκπαίδευσης στον τομέα της ασφάλειας θα προωθηθούν, κυρίως, μέσω του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας 2021-2027. Μέσω της αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού των αρχών ασφάλειας αναμένεται αύξηση της αποτελεσματικότητας στην καταπολέμηση όλων των μορφών εγκληματικότητας και βελτίωση της προστασίας των πολιτών της ΕΕ.

ABSTRACT

Human resource development, entrepreneurship and innovation are key factors in accelerating the development of lagging behind European regions in order to improve their productivity and competitiveness and accelerate their convergence. The goal of EU cohesion policy for economic, social and territorial cohesion can be achieved through resources transfers and investment, but the regional impact of investments depends on human capital productivity and innovation.

A key tool for human resource development is technological progress, as well as education, training and lifelong learning. For this reason, since the first programming period of cohesion policy, the Structural Funds and other financial instruments have been supporting actions such as research and technology, improving infrastructure and education structures, subsidizing education, training, postgraduate and lifelong learning programs, strengthening internship and programs for labor market integration.

EU financial support is provided both through national operational programs and through the resources of other funds and Union initiatives.

In the new programming period 2021-2027, strengthening education and training and innovation will continue to be an important EU goal and is included in the priorities and specific objectives of the Structural Funds and other financial instruments.

In Greece, relevant actions are promoted through sectoral and regional programs, but also through the utilization of other financial instruments.

In the present work, special reference is made to the EU programs and actions for the strengthening of internal security through the education and training of the staff of the national and European authorities and security organizations, such as CEPOL and the Hellenic Police Academy.

Security training activities will be promoted, in particular, through the Internal Security Fund 2021-2027. Upgrading the human resources of the security authorities is expected to increase the effectiveness of the fight against all forms of crime and improve the protection of EU citizens.

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή	6
2. Η νέα προγραμματική περίοδος 2021-2027: στόχοι πολιτικής και μέσα.....	9
3. Η αρχιτεκτονική του ΕΣΠΑ 2021-2027 στην Ελλάδα.....	18
4. Προγράμματα και δράσεις του ΕΣΠΑ 2021-2027 για την προώθηση της εκπαίδευσης και κατάρτισης	24
4.1 ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2021-2027:«Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2021-2027»	24
4.2 ΕΠΑΝΕΚ 2021-2027: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα- Επιχειρηματικότητα-Καινοτομία.....	26
4.3 ΠΕΠ 2021 2027	28
5. Προγράμματα και δράσεις του ΕΣΠΑ 2021-2027 για την προώθηση της καινοτομίας	29
5.1 Αδυναμίες και προτεραιότητες της πολιτικής για τη στήριξη της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα	29
5.2 Προγράμματα για στήριξη της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας 2021-2027	31
5.2.1 Στήριξη της καινοτομίας μέσω του ΕΠΑΝΕΚ.....	31
5.2.2 Στήριξη της καινοτομίας μέσω των ΠΕΠ	33
6. Λοιπά νέα χρηματοδοτικά εργαλεία για την προώθηση της απασχόλησης, της εκπαίδευσης/κατάρτισης και της καινοτομίας.....	36
6.1 Ταμείο Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Συνόρων (ΤΟΔΣ)	36
6.2 Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας (ΤΕΑ)	37
6.3 Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης (ΤΑΜΕ)	39
6.4 Πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη»	40
6.5 Πρόγραμμα LIFE 2021-2027	41
6.6 Πρόγραμμα InvestEU 2021-2027	42
6.7 Πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη».....	46
6.8 Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης	48
6.9 Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Next Generation EU)	50
6.10 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	52
7. Η πολιτική της ΕΕ για την ενίσχυση της ασφάλειας και της συνεργασίας στον τομέα της ασφάλειας μεταξύ των κρατών μελών	55
7.1 Η αστυνομική συνεργασία στο πλαίσιο των τριών πυλών της Ευρωπαϊκής Ένωσης... 55	
7.2 Οργανισμοί και Όργανα της ΕΕ στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας	60
7.3 Ευρωπαϊκές και εθνικές εκπαιδευτικές δομές στο τομέα της ασφάλειας	61
7.3.1 Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (CEPOL)	61
7.3.2 Η Ελληνική Αστυνομική Ακαδημία.....	62

8. Δράσεις εκπαίδευσης του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας 2014-2020 στην Ελλάδα	64
9. Προτεραιότητες και δράσεις για την προώθηση της εσωτερικής ασφάλειας την προγραμματική περίοδο 2021 - 2027	67
10. Συμμετοχή στο Πρόγραμμα ERASMUS+ 2021-2027	69
11. Συμπεράσματα	70
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	74

1. Εισαγωγή

Η μεγάλη ευρωπαϊκή αγορά έχει την τάση να ενισχύει τους προ-υπάρχοντες πόλους έλξης των οικονομικών δραστηριοτήτων και επομένως να επιταχύνει τη διαδικασία της συγκέντρωσης (Πετράκος/Ψυχάρης 2004). Εάν δεν παίρνονταν μέτρα σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς θα έτεινε να εμπεδώσει τις υφιστάμενες ανισότητες στην κατανομή των οικονομικών δραστηριοτήτων στο έδαφος της Ένωσης. Γι' αυτό, ο στόχος της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, δηλαδή η μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των διαφόρων περιοχών της Ένωσης εισήχθη στη Συνθήκη, με την πρώτη αναθεώρησή της, από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (1986/87) (Μούσης 2011).

Οι πολιτικοί και οικονομικοί λόγοι που επέβαλαν των πολιτική συνοχής ήταν (Chardas/Van Der Giessen 2021, Borrás/Johansen 2001):

- Η συνεχής εντατικοποίηση του εσωτερικού ανταγωνισμού στην ΕΕ μεταξύ άνω αναπτυγμένων περιοχών και διαφορετικών δυνατοτήτων ανταγωνιστικότητας.
- Οι τάσεις απόκλισης αντί σύγκλισης στα επίπεδα περιφερειακής ανάπτυξης μεταξύ των διαφόρων περιοχών της Ένωσης. Στο πλαίσιο της κοινής αγοράς οι περιφερειακές ανισότητες αυξάνονταν, αντί να μειώνονται.
- Οι αρνητικές συνέπειες της άνω περιφερειακής ανάπτυξης όπως οι μεταναστευτικές ροές εντός της ΕΕ και τα προβλήματα κοινωνικής και οικονομικής υστέρησης σε μη ανταγωνιστικές περιοχές.
- Η ανάγκη συνοχής στο εσωτερικό του ενιαίου χώρου και αποφυγή κινδύνων για την εσωτερική αγορά.
- Οι διευρύνσεις της ΕΕ αύξησαν τον αριθμό των χωρών της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με αποτέλεσμα την αύξηση της επιρροής τους στη λήψη αποφάσεων.
- Η μεταφορά πόρων από τις πλούσιες στις φτωχότερες περιοχές συνδέθηκε με τη συναίνεση των χωρών της περιφέρειας προκειμένου να στηρίξουν στρατηγικές διευρύνσεις και εμβάθυνσης που επιθυμούσαν οι χώρες του ευρωπαϊκού βορρά.

Έτσι, η Ένωση, προκειμένου να προαχθεί η αρμονική ανάπτυξη του συνόλου της, αναπτύσσει και εξακολουθεί τη δράση της με σκοπό την ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής της συνοχής, αποσκοπώντας, ιδιαίτερα, στη μείωση των διαφορών μεταξύ των επιπέδων ανάπτυξης των διαφόρων περιοχών και στη μείωση της καθυστέρησης των πλέον μειονεκτικών περιοχών (άρθρο 174 ΣΛΕΕ). Η διαμόρφωση και η υλοποίηση των πολιτικών και δράσεων της Ένωσης καθώς και η υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς, λαμβάνουν υπόψη τους παραπάνω στόχους και συμβάλλουν στην πραγματοποίησή τους (Molle 2008, Bachtler et al. 2014).

Η Ένωση ενισχύει, επίσης, την υλοποίηση αυτή με τη δράση της μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕΠ) και των

άλλων υφισταμένων χρηματοδοτικών μέσων (άρθρο 175 ΣΛΕΕ). Το Ταμείο Συνοχής συμμετέχει χρηματοδοτικώς σε σχέδια περιβάλλοντος και διευρωπαϊκών δικτύων στον τομέα της υποδομής των μεταφορών (άρθρο 177 ΣΛΕΕ).

Αρχικά, τα «Διαρθρωτικά Ταμεία» περιλάμβαναν το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) - τμήμα προσανατολισμού και το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ).

Η εφαρμογή της πολιτικής συνοχής υλοποιείται μέσω προγραμματικών περιόδων, που ήταν οι εξής(Bachtler et al. 2016, Ανδρικοπούλου 1995) :

- 1989-1993
- 1994-1999
- 2000-2006
- 2007-2013
- 2014-2020
- 2021-2027

Συνεπώς, η πολιτική συνοχή της ΕΕ έχει διανύσει μία υπερ-τριακονταετή πορεία, κατά τη διάρκεια της οποίας έχει υποστεί σημαντικές αλλαγές και προσαρμογές, ώστε να αυξήσει την αποτελεσματικότητά της (Bachtler/Yuill 2001, Barca et al. 2012, Barca 2018).

Από το 2021 η ΕΕ εισήλθε στην 6^η προγραμματική περίοδο, ενώ η Πέμπτη (2014-2020) θα ολοκληρωθεί μέχρι το 2023.

Η νέα προγραμματική περίοδος 2021 περιλαμβάνει νέους στόχους πολιτικής, νέους ειδικούς στόχους και νέα χρηματοδοτικά εργαλεία (Ανδρέου 2019), .

Το 2018 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέθεσε τις προτάσεις της για τους νέους κανονισμούς των επί μέρους Διαρθρωτικών Ταμείων και των λοιπών χρηματοδοτικών εργαλείων. Ο γενικός κανονισμός εισάγει κοινούς κανόνες για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας, και κοινούς δημοσιονομικούς κανόνες για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Διαχείριση των Συνόρων και των Θεωρήσεων.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η παρουσίαση του νέου πλαισίου της πολιτικής συνοχής, η καταγραφή και ανάλυση των νέων χρηματοδοτικών πόρων και μέσων, καθώς και των προγραμμάτων της ΕΕ, που θα υλοποιηθούν κατά τη νέα προγραμματική περίοδο. Ειδική αναφορά γίνεται στα μέσα και προγράμματα της ΕΕ για την προώθηση της εκπαίδευσης και της καινοτομίας, με ειδική διερεύνηση των χρηματοδοτικών δυνατοτήτων στο πεδίο της ασφάλειας. Για την εκπλήρωση των

σκοπών της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν πολλαπλές πηγές, τόσο από τα επίσημα κείμενα της ΕΕ και των κρατών μελών, όσο και άλλες βιβλιογραφικές και στατιστικές μελέτες.

Στη 2^η ενότητα παρουσιάζονται συνοπτικά οι βασικοί πυλώνες και προτεραιότητες της νέας προγραμματικής περιόδου 2021-2027, καθώς και οι στόχοι και τα μέσα πολιτικής.

Στην 3^η ενότητα παρατίθεται η αρχιτεκτονική του ΕΣΠΑ 2021-2027 στην Ελλάδα, με ειδική αναφορά στα νέα τομεακά και περιφερειακά προγράμματα, προκειμένου να αναδειχθούν οι δυνητικές πηγές χρηματοδότησης της εκπαίδευσης και της έρευνας.

Στην 4^η ενότητα παρουσιάζονται και αναλύονται τα προγράμματα και δράσεις του ΕΣΠΑ 2021-2027 για την προώθηση της εκπαίδευσης και κατάρτισης, τόσο από τα τομεακά όσο και από τα περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα.

Στην 5^η περίοδο, αντιστοίχως, παρουσιάζονται τα προγράμματα και οι δράσεις του ΕΣΠΑ 2021-2027 για την προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας.

Επειδή μετά το 2021 θα εφαρμοστούν και άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα της πολιτικής συνοχής, αλλά και του νέου μέσου κατά της πανδημίας, του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, στην 6^η ενότητα κρίθηκε σκόπιμο να αναζητηθούν ευκαιρίες για την χρηματοδοτική προώθηση της εκπαίδευσης και της καινοτομίας.

Η πολιτική της ΕΕ για την ενίσχυση της ασφάλειας και της συνεργασίας στον τομέα της ασφάλειας μεταξύ των κρατών μελών αποτελεί το αντικείμενο της 7^{ης} ενότητας και αναφέρεται στους στόχους και τα μέσα της πολιτικής αυτής, με ειδική αν αφορά στο ζήτημα της εκπαίδευσης και κατάρτισης των στελεχών των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών για την ασφάλεια.

Στην 8^η ενότητα καταγράφονται οι δράσεις εκπαίδευσης του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας 2014-2020 στην Ελλάδα, ώστε να αξιολογηθεί η αξιοποίηση του ΤΕΑ στο πεδίο της εκπαίδευσης.

Η 9^η ενότητα είναι αφιερωμένη στη διερεύνηση των προγραμμάτων και δράσεων για την προώθηση της εσωτερικής ασφάλειας μετά το 2021.

Στη 10^η ενότητα παρουσιάζεται συνοπτικά το νέο πρόγραμμα ανταλλαγών ERASMUS+ 2021-2027 και διερευνάται κατά πόσο δύνανται να συμμετάσχουν τα στελέχη των αρχών ασφάλειας της χώρας μας.

Στην 10^η ενότητα συνοψίζονται τα βασικά συμπεράσματα της εργασίας και διατυπώνονται προτάσεις για την αποτελεσματική αξιοποίηση των πόρων στο πεδίο της εκπαίδευσης των στελεχών των αρχών ασφάλειας της ΕΕ.

2. Η νέα προγραμματική περίοδος 2021-2027: στόχοι πολιτικής και μέσα

Το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2021-2027 (ΠΔΠ) για τη νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027 προβλέπει ένα συνολικό ποσό για αναλήψεις υποχρεώσεων ύψους 1.074,3 δις ευρώ και κατανέμεται σε 7 τομείς (Parys/Sarata 2018, Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2018α European Commission 2020, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο 2020).

Τομέας 1: Ενιαία αγορά, καινοτομία και ψηφιακή οικονομία

Ο προϋπολογισμός του Τομέα 1 ανέρχεται σε 132,781 δις ευρώ και προβλέπεται να χρηματοδοτήσει:

- Σχέδια μεγάλης κλίμακας

Έργα όπως το Ευρωπαϊκό Διαστημικό Πρόγραμμα με 13,202 δις ευρώ και ο Διεθνής Θερμοπυρηνικός πειραματικός Αντιδραστήρας με 5 δις ευρώ).

- «Ορίζων Ευρώπη»

Πρόκειται για το νέο πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας, με προϋπολογισμό 75,900 δις ευρώ.

- Πρόγραμμα «InvestEU»
- Μηχανισμός Συνδέοντας την Ευρώπη

Για υποδομές διευρωπαϊκών δικτύων στους τομείς της ενέργειας, των μεταφορών και τις ψηφιακές υπηρεσίες. Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο «... θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα μειονεκτήματα που προκύπτουν από μόνιμες γεωγραφικές αδυναμίες». Το συνολικό κονδύλι ανέρχεται σε 28,396 δις ευρώ (Μεταφορές 21,384 δις, Ενέργεια 5,180 δις και Ψηφιακός τομέας 1,832 δις ευρώ).

- Πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη»

Προβλέπονται επενδύσεις σε βασικούς τομείς όπως είναι η πληροφορική υψηλών επιδόσεων, η τεχνητή νοημοσύνη και κυβερνοασφάλεια. Οι επενδύσεις αυτές θα είναι συμπληρωματικές των μηχανισμών Συνδέοντας την Ευρώπη και «Ορίζων Ευρώπη». Ο προϋπολογισμός του προγράμματος ανέρχεται σε 6,761 δις ευρώ.

Τομέας 2: Συνοχή, Ανθεκτικότητα και Αξίες

Ο προϋπολογισμός του Τομέα 1 ανέρχεται σε 377,768 δις ευρώ. Για τον υποτομέα 2α «Οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή» θα διατεθούν 330,235 δις ευρώ και για τον υποτομέα 2β «Ανθεκτικότητα και Αξίες» θα διατεθούν 47,533 δις.

Υποτομέας 2 α: Πολιτική Συνοχής

Μέσω των τριών διαρθρωτικών ταμείων (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΤΣ) θα επιδιωχθούν οι στόχοι «Επενδύσεις στην απασχόληση και την ανάπτυξη» στα κράτη μέλη και «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» (ταμείο ΕΤΠΑ). Οι πόροι για την επίτευξη του στόχου «Επενδύσεις στην απασχόληση και την ανάπτυξη» ανέρχονται σε 322,285 δις ευρώ και κατανέμονται ως εξής:

- 202,299 δις ευρώ για τις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες
- 47,789 δις ευρώ για περιφέρειες μετάβασης
- 27,212 δις ευρώ για τις περισσότερες αναπτυγμένες περιφέρειες
- 42,556 δις ευρώ για τα κράτη μέλη που υποστηρίζονται από το Ταμείο Συνοχής
- 1,928 δις ευρώ για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες
- 500 εκ. ευρώ για τις διαπεριφερειακές επενδύσεις καινοτομίας

Οι πόροι για το στόχο «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» ανέρχονται 7,950 δις και κατανέμονται ως εξής:

- 5,713 για τη διασυνοριακή συνεργασία σε θάλασσα και ξηρά
- 1,466 δις ευρώ για τη διακρατική συνεργασία
- 500 εκ. ευρώ για τη διαπεριφερειακή συνεργασία
- 271 εκ ευρώ για τη συνεργασία των εξόχως αποκεντρωμένων περιοχών
- 970 εκ. ευρώ για διαπεριφερειακές επενδύσεις

Τομέας 3: Φυσικοί πόροι και περιβάλλον

Η χρηματοδότηση του Τομέα 3 εστιάζει στη γεωργία, θάλασσα και αλιεία, καθώς και σε δράσεις για το κλίμα και την προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας. Ο προϋπολογισμός του τομέα αυτού ανέρχεται σε 356,374 δις ευρώ, εκ των οποίων τα 258,594 θα διατεθούν σε δαπάνες σχετικές με την αγορά και σε άμεσες ενισχύσεις. Για το ΕΓΤΑΑ δηλαδή για την αγροτική ανάπτυξη θα διατεθούν 77,850 δις ευρώ.

Τομέας 4: Μετανάστευση και διαχείριση συνόρων

Ο Τομέας αυτός χρηματοδοτεί μέτρα για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων, για τη μετανάστευση, και το άσυλο και έχει προϋπολογισμό 22,671 δις ευρώ. Για το σκέλος Μετανάστευση θα διατεθούν 8,705 δις ευρώ, για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Συνόρων 5,505 δις ευρώ και για την Frontex 5,148 δις ευρώ.

Τομέας 5: Ασφάλεια και Άμυνα

Ο συνολικός προϋπολογισμός ανέρχεται σε 13,185 δις ευρώ, υα οποία θα διοχετευτούν στο Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας (1,705 δις ευρώ), για την πυρηνική ασφάλεια, την Ευροροί και την άμυνα (7,014 δις ευρώ). Επίσης, θα διατεθούν 1,5 δις ευρώ στον Μηχανισμό Συνδέοντας την Ευρώπη για να προσαρμοστούν τα δίκτυα ΔΕΔ-Μ στις στρατιωτικές ανάγκες κινητικότητας.

Οι υπόλοιποι τομέας είναι ο Τομέας 6 «Γειτονικές Χώρες και Υπόλοιπος Κόσμος» και Τομέας 7 «Ευρωπαϊκή Δημόσια Διοίκηση».

Για την επόμενη προγραμματική περίοδο 2021-2027 η Επιτροπή στον Κανονισμό για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για τα διάφορα Ταμεία, στο Άρθρο 4, ορίζει ότι το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ+, το Ταμείο Συνοχής και το ΕΤΘΑ στηρίζουν τους ακόλουθους στόχους πολιτικής (ΣΠ) (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2018β, 2018γ, 2018δ, 2018ε) :

Πίνακας 1 Στόχοι και ταμεία της πολιτικής συνοχής 2021-2027

Στόχοι Πολιτικής	Ταμείο	Ειδικό Στόχοι (Κανονισμός ΕΤΠΑ/ΤΣ, άρθρο 2)
ΣΠ 1: Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού	ΕΤΠΑ	i) Ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και την αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών ii) Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις iii) Ενίσχυση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ iv) Ανάπτυξη δεξιοτήτων για την έξυπνη εξειδίκευση, τη βιομηχανική μετάβαση και την επιχειρηματικότητα
ΣΠ 2: Μια πιο πράσινη Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων	ΕΤΠΑ/ΤΑΜ ΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	i) Προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης. ii) την προαγωγή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. iii) Ανάπτυξη έξυπνων ενεργειακών συστημάτων, δικτύων και εξοπλισμού αποθήκευσης σε τοπικό επίπεδο. iv) Προαγωγή της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης των κινδύνων και της ανθεκτικότητας στις καταστροφές. v) Προαγωγή της βιώσιμης διαχείρισης του νερού. vi) Προώθηση της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία. vii) Ενίσχυση της βιοποικιλότητας, των πράσινων υποδομών στο αστικό περιβάλλον και τη μείωση της ρύπανσης.

Στόχοι Πολιτικής	Ταμείο	Ειδικό Στόχοι (Κανονισμός ΕΤΠΑ/ΤΣ, άρθρο 2)
ΣΠ 3: μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων	ΕΤΠΑ/ΤΑΜ ΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ ΓΙΑ (ii), (iii) και (iv).	i) Ενίσχυση της ψηφιακής συνδεσιμότητας. ii) Ανάπτυξη βιώσιμου, ανθεκτικού στην κλιματική αλλαγή, έξυπνου, ασφαλούς και διατροφικού ΔΕΔ-Μ. iii) Ανάπτυξη βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης, ασφαλούς και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση σε ΔΕΔ-Μ και διασυννοριακή κινητικότητα. iv) Προαγωγή της βιώσιμης πολυτροπικής αστικής κινητικότητας.
ΣΠ 4: Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων	ΕΤΠΑ	i) Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των αγορών εργασίας και της πρόσβασης σε ποιοτικές θέσεις απασχόλησης μέσω της ανάπτυξης της κοινωνικής καινοτομίας και των υποδομών. ii) Βελτίωση της πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης χωρίς αποκλεισμούς μέσω της ανάπτυξης υποδομών. iii) Ακόμη μεγαλύτερη κοινωνικοοικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, μεταναστών και των μειονεκτουσών ομάδων, με την εφαρμογή ολοκληρωμένων μέτρων που αφορούν μεταξύ άλλων τη στέγαση και τις κοινωνικές υπηρεσίες. iv) Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη με την ανάπτυξη υποδομών, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης.
ΣΠ 5: Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών	ΕΤΠΑ	i) Ενίσχυση της ολοκληρωμένης κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές. ii) Ενίσχυση της ολοκληρωμένης κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένων των

Στόχοι Πολιτικής	Ταμείο	Ειδικό Στόχοι (Κανονισμός ΕΤΠΑ/ΤΣ, άρθρο 2)
		αγροτικών και των παράκτιων περιοχών μέσω της τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων.
ΣΠ 1: Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού	ΕΚΤ	Ανάπτυξη δεξιοτήτων για έξυπνη εξειδίκευση, δεξιοτήτων για τις βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής, μέσω της βιομηχανικής μετάβασης, της τομεακής συνεργασίας όσον αφορά τις δεξιότητες και την επιχειρηματικότητα, μέσω της κατάρτισης των ερευνητών, των δραστηριοτήτων δικτύωσης και δημιουργίας εταιρικών σχέσεων μεταξύ των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ), των ερευνητικών και τεχνολογικών κέντρων και των επιχειρήσεων και των οικονομικών πόλων, μέσω της στήριξης στις πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και μέσω της κοινωνικής οικονομίας.
ΣΠ 2: Μια πιο πράσινη Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων	ΕΚΤ	Βελτίωση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης που απαιτείται για την προσαρμογή των δεξιοτήτων και των επαγγελματικών προσόντων, μέσω της αναβάθμισης όλων των δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένου του εργατικού δυναμικού, μέσω της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας σε τομείς που σχετίζονται με το περιβάλλον, το κλίμα και την ενέργεια, και μέσω της βιοοικονομίας.

Στόχοι Πολιτικής	Ταμείο	Ειδικοί Στόχοι (Κανονισμός ΕΤΠΑ/ΤΣ, άρθρο 2)
ΣΠ 4: Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων	ΕΚΤ	i) Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση όλων των ατόμων που αναζητούν εργασία, ιδίως των νέων, των μακροχρόνια ανέργων και των οικονομικά μη ενεργών ατόμων, προώθηση της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας. ii) Εκσυγχρονισμός των θεσμών της αγοράς εργασίας και των υπηρεσιών για την αξιολόγηση και την πρόβλεψη των αναγκών σε δεξιότητες και εξασφάλιση της έγκαιρης και εξατομικευμένης βοήθειας και στήριξη της προσαρμογής στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, των μεταβάσεων και της κινητικότητας. iii) Προώθηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, βελτίωση της ισορροπίας της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής, περιλαμβανομένης της πρόσβασης στην παιδική φροντίδα, προώθηση ενός υγιούς και κατάλληλα προσαρμοσμένου εργασιακού περιβάλλοντος για την αντιμετώπιση κινδύνων για την υγεία, προώθηση της προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή και ενεργός και υγιής γήρανση. iv) Βελτίωση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της συνάφειας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας με σκοπό τη στήριξη της απόκτησης βασικών δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων.

Στόχοι Πολιτικής	Ταμείο	Ειδικό Στόχοι (Κανονισμός ΕΤΠΑ/ΤΣ, άρθρο 2)
ΣΠ 4: Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων	ΕΚΤ	v) Προώθηση της ίσης πρόσβασης και της ολοκλήρωσης ποιοτικής και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευσης και κατάρτισης, ιδίως για μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, μέσω της γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση καθώς και την εκπαίδευση και τη μάθηση ενηλίκων, περιλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους. vi) Προώθηση της διά βίου μάθησης, ιδίως με ευκαιρίες για ευέλικτη αναβάθμιση των δεξιοτήτων και επανειδίκευση για όλους, λαμβάνοντας υπόψη τις ψηφιακές δεξιότητες, την καλύτερη πρόβλεψη των αλλαγών και τις νέες απαιτήσεις για δεξιότητες με βάση τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, διευκολύνοντας τις μεταβάσεις στη σταδιοδρομία και προωθώντας την επαγγελματική κινητικότητα. vii) Προώθηση της ενεργού ένταξης, με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών και της ενεργού συμμετοχής, και βελτίωση της απασχολησιμότητας.

Στόχοι Πολιτικής	Ταμείο	Ειδικό Στόχοι (Κανονισμός ΕΤΠΑ/ΤΣ, άρθρο 2)
ΣΠ 4: Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων	ΕΚΤ	viii) Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών και των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά. ix) Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες· εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία· βελτίωση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης. x) Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών. xi) Αντιμετώπιση της υλικής στέρησης με παροχή τροφίμων και/ή βασικής υλικής βοήθειας προς τους απόρους, συμπεριλαμβανομένων των συνοδευτικών μέτρων.

Οι **Προτεραιότητες (Π) του ΕΤΘΑ** για την περίοδο 2021-2027 (Άρθρο 4) έχουν ως ακολούθως:

- (1) Προώθηση της βιώσιμης αλιείας και της διατήρησης των θαλάσσιων βιολογικών πόρων.
- (2) Συμβολή στην επισιτιστική ασφάλεια στην Ένωση μέσω ανταγωνιστικής και βιώσιμης υδατοκαλλιέργειας και ανταγωνιστικών και βιώσιμων αγορών.
- (3) Ενίσχυση της ανάπτυξης μιας βιώσιμης γαλαζίας οικονομίας και προώθηση των ευημερουσών παράκτιων κοινοτήτων.

(4) Ενίσχυση της διεθνούς διακυβέρνησης των ωκεανών και καθιέρωση ασφαλών, προστατευόμενων, καθαρών θαλασσών και ωκεανών που υπόκεινται σε βιώσιμη διαχείριση.

Στο Παράρτημα II στην πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας ορίζονται οι Τομείς Στήριξης υπό επιμερισμένη διαχείριση. Οι Τομείς Στήριξης και οι Τύποι αυτών ανά Προτεραιότητα του ΕΤΘΑ αποτυπώνονται στον Πίνακα 2.

Πίνακας 2 Προτεραιότητες και τομείς στήριξης του ΕΤΘΑ 2021-2027

Προτεραιότητα ΕΤΘΑ	Κωδικός Στήριξης	Τομέας Στήριξης
1	1.1	Επενδύσεις σε σκάφη παράκτιας αλιείας μικρής κλίμακας
	1.1	Διαχείριση της αλιείας και των αλιευτικών στόλων
	1.2	Οριστική παύση αλιευτικών δραστηριοτήτων
	1.2	Έκτακτη παύση αλιευτικών δραστηριοτήτων
	1.3	Έλεγχος και επιβολή
	1.3	Συλλογή και επεξεργασία δεδομένων για τη διαχείριση της αλιείας και για επιστημονικούς σκοπούς
	1.4	Αντιστάθμιση του επιπλέον κόστους στις εξόχως απόκεντρες περιοχές για τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας
	1.5	Προστασία και αποκατάσταση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και των θαλάσσιων οικοσυστημάτων
2	2.1	Υδατοκαλλιέργεια
	2.1	Εμπορία προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας
	2.2	Μεταποίηση προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας
3	3.1	Τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων

	3.1	Γνώσεις για τη θάλασσα
4	4.1	Θαλάσσια επιτήρηση
	4.1	Συνεργασία των ακτοφυλακών

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2018β, 2018γ, 2018δ, 2018ε, ίδια επεξεργασία

3. Η αρχιτεκτονική του ΕΣΠΑ 2021-2027 στην Ελλάδα

Σύμφωνα με το Σχέδιο του Εταιρικού Συμφώνου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2021-2027 (Ιούλιος 2021) που κατέθεσε η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για διαβούλευση, το συνολικό ποσό της Ενωσιακής συνδρομής ανέρχεται σε 21.178.951.376 Ευρώ και κατανέμεται στους επί μέρους στόχους πολιτικής, όπως αποτυπώνεται στον Πίνακα 3 (Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων 2021α, 2018, 2020α).

Πίνακας 3: Κατανομή των πόρων του ΕΣΠΑ στους επί μέρους Στόχους Πολιτικής

Προκαταρκτικό χρηματοδοτικό κονδύλιο από ΕΤΠΑ, ΤΣ, ΕΚΤ+, ΕΤΘΑΥ, ΤΔΜ ανά στόχο πολιτικής (συνδρομή ΕΕ)						
Στόχος πολιτικής	ΕΤΠΑ	ΕΚΤ+	ΤΔΜ	ΤΣ	ΕΤΘΑΥ	Σύνολο
ΣΠ 1: Εξυπνότερη Ευρώπη	4.059.518.977					4.059.518.977
ΣΠ 2: Πιο πράσινη Ευρώπη	3.226.797.136			1.768.715.771		4.995.512.907
ΣΠ 3: Πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη	3.226.797.136			1.179.143.848		2.220.046.150
ΣΠ 4: Πιο κοινωνική Ευρώπη	936.812.072	5.390.770.690				6.327.582.762
ΣΠ 5: Πιο κοντά στους πολίτες	1.144.992.532					1.144.992.532
Δίκαιη μετάβαση	-		1.320.057.036			1.320.057.036
Τεχνική βοήθεια	377.529.332	228.127.257	55.002.376	75.586.144	22.499.754	758.744.863
Σύνολο	10.786.552.351	5.618.897.947	1.375.059.412	3.023.445.763	374.995.903	21.178.951.376

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων 2021α

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 4, το νέο ΕΣΠΑ περιλαμβάνει 10 Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα και 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Πίνακας 4: Τομεακά και Περιφερειακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027

ΤΟΜΕΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ (10)	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ (13)
• «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ- ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ • «ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ» • «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ – ΕΝΕΡΓΕΙΑ - ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ» • «ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ» • «ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ» • «ΔΙΚΑΙΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ» • «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ– ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ» • «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ» • «ΑΛΙΕΙΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑ» • «ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ»	• ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ • ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ • ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ • ΗΠΕΙΡΟΥ • ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ • ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ • ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ • ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ • ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ • ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ • ΚΡΗΤΗΣ • ΑΤΤΙΚΗΣ • ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων 2021α

Στο Πίνακα 5 παρουσιάζεται η αιτιολόγηση των επί μέρους στόχων πολιτικής για την Ελλάδα, με ειδική έμφαση στους ειδικούς στόχους για την προώθηση της απασχόλησης, της εκπαίδευσης και της καινοτομίας.

Πίνακας 5: Αιτιολόγηση της επιλογής στόχου πολιτικής

Επιλεγμένος στόχος	Πρόγραμμα	Ταμείο	Αιτιολόγηση της επιλογής στόχου πολιτικής (ή του ειδικού στόχου του ΤΔΜ)
Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού	«Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα Καινοτομία» «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» «Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας» 13 Περιφερειακά Προγράμματα	ΕΤΠΑ	Προβλήματα Χαμηλή συνολική δαπάνη για ΕΤΑΚ (1,18% του ΑΕΠ το 2018), χαμηλή συμμετοχή επιχειρήσεων (50% συν. Δαπάνης) 27^η η Ελλάδα στο δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI), 24^η στο δείκτη ενσωμάτωσης στην οικονομία Προτεραιότητες αύξηση δαπανών ΕΤΑΚ στο 1,81% ΑΕΠ το 2030, στο 86% των επιχειρήσεων, παροχή ψηφιακών υπηρεσιών με έμφαση στον πολίτη και την επιχειρηματικότητα, ενίσχυση της ψηφιακής καινοτομίας, ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων, απελευθέρωση της παραγωγικής αξίας των δεδομένων, ένταξη των νέων τεχνολογιών σε όλους τους τομείς της οικονομίας, ολοκλήρωση ευρωζωνικών υποδομών, ανάπτυξη ασύρματων δικτύων 5G, εξασφάλιση πρόσβασης νησιωτικών περιοχών σε δίκτυα υψηλής και υπερυψηλής ταχύτητας, μεγέθυνση μεταποίησης, ανταγωνιστικότητας, εξωστρέφειας ΜΜΕ, εξαγωγών και επενδύσεων, διασύνδεση με ΕΤΑΚ, ανάπτυξη ανθρωπίνου δυναμικού

Επιλεγμένος στόχος	Πρόγραμμα	Ταμείο	Αιτιολόγηση της επιλογής στόχου πολιτικής (τύπος ειδικού στόχου του ΤΔΜ)
Μια πιο πράσινη Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων	«Περιβάλλον Ενέργεια Κλιματική Αλλαγή» «Ανταγωνιστικότητα Καινοτομία» «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» «Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας» 13 Περιφερειακά Προγράμματα «Αλιεία και Θάλασσα»	ΕΤΠΑ Ταμείο Συνοχής (ΤΣ) Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (ΕΤΘΑΥ)	Προβλήματα: ενεργειακή εξάρτηση, χαμηλή απόδοση, μεγάλη συμμετοχή κτιρίων (41%), χρήση λιγνίτη, υψηλό και αναξιοποίητο δυναμικό ΑΠΕ, κλιματική αλλαγή και φυσικές καταστροφές Προτεραιότητες: βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, προώθηση των ΑΠΕ, αναβάθμιση των ενεργειακών δικτύων σε «έξυπνα», απεξάρτηση από καύσιμα έντασης άνθρακα – με ενδιάμεσο μεταβατικό καύσιμο το φυσικό αέριο – η προώθηση των διασυνδέσεων των νησιών και της καθαρότερης ενέργειας αυτών, δημιουργία του Ενιαίου Εθνικού Μηχανισμού Διαχείρισης κινδύνων, ριζική αναδιοργάνωση και τεχνολογική αναβάθμιση όλων των δομών πολιτικής προστασίας, προώθηση κυκλικής οικονομίας στη διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων και στη μεταποίηση, βελτίωση συστημάτων προσφοράς και διαχείρισης ύδατος, υλοποίηση στρατηγικών σχεδίων αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής, μείωση αστικών και βιομηχανικών ρύπων, διαχείριση όλων των περιοχών NATURA, εφαρμογή κανόνων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής και της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής, προώθηση του Πολυετούς Εθνικού Στρατηγικού Σχ για την Ανάπτυξη των Υδατοκαλλιεργειών κλπ.

Επιλεγμένος στόχος	Πρόγραμμα	Ταμείο	Αιτιολόγηση της επιλογής στόχου πολιτικής (τύπος ειδικού στόχου του ΤΔΜ)
Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων	«Υποδομές Μεταφορών» «Περιβάλλον Ενέργεια Κλιματική Αλλαγή» «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» «Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας» 13 Περιφερειακά Προγράμματα	ΕΤΠΑ, ΤΣ	Προβλήματα: Προσβασιμότητα, διασυνδεσιμότητα, ασφάλεια μεταφορών, μη ολοκλήρωση μεγάλων αξόνων. Προτεραιότητες: Περαιτέρω ανάπτυξη και αναβάθμιση του υφιστάμενου ΔΟΔ και συμπλήρωση των διασυνοριακών συνδέσεων, κατασκευή συνδέσεων αυτοκινητοδρόμων του ΔΟΔ, κατασκευή/αναβάθμιση νέων τμημάτων οδικού δικτύου εκτός ΔΟΔ, παρεμβάσεις ενεργητικής/ παθητικής οδικής ασφάλειας, ολοκλήρωση του σιδηροδρομικού ΠΑΘΕ/Π με εγκατάσταση συστημάτων ERTMS (ETCS, GSM-R) σε όλο το μήκος του άξονα, εκσυγχρονισμός του υφιστάμενου σιδηροδρομικού δικτύου και των διασυνδέσεων του, ανάπτυξη σιδηροδρομικών συνδέσεων με τους λιμένες του ΔΕΔ-Μ, εκσυγχρονισμός/ επέκταση λιμενικών υποδομών εντός και εκτός ΔΕΔ-Μ, περαιτέρω ανάπτυξη συστημάτων και εφαρμογών για λιμάνια και ασφάλειας ναυσιπλοΐας, έργα καθαρών προαστιακών μεταφορών στα κύρια αστικά κέντρα της χώρας, ανανέωση του στόλου λεωφορείων αστικών συγκοινωνιών σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, βιώσιμη αστική κινητικότητα σε περιφερειακά αστικά κέντρα. Βελτίωση αεροδρομίων και εναέριας κυκλοφορίας, ηλεκτροκίνηση, υποδομές φόρτισης και χρήση ΑΠΕ σε όλα τα μεταφορικά συστήματα.

Επιλεγμένος στόχος	Πρόγραμμα	Ταμείο	Αιτιολόγηση της επιλογής στόχου πολιτικής (ή/υ ειδικού στόχου του ΤΔΜ)
Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πλάνου κοινωνικών δικαιωμάτων .	«Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» «Ανταγωνιστικότητα - Επιχειρηματικότητα - Καινοτομία» «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» 13 Περιφερειακά Προγράμματα	ΕΤΠΑ, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)	Προβλήματα: χαμηλός βαθμός απασχόλησης, ανεργία, προβλήματα πρόσβασης στην εργασία ειδικών ομάδων, χαμηλή συμμετοχή σε προγράμματα κατάρτισης, έλλειψη ειδικότητας, επιπτώσεις πανδημίας σε αυτοαπασχολούμενους, υστέρηση στην κοινωνική οικονομία, αδήλωτη εργασία, πρόσβαση στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, χαμηλές επιδόσεις, μη ελκυστική ΕΕΚ, χαμηλός βαθμός αποφοίτησης και απορρόφησης αποφοίτων ΑΕΙ, ελλείψεις στη ψηφιακή μάθηση, υψηλά ποσοστά φτώχειας και υλικής υστέρησης, συνθήκες διαβίωσης μεταναστών, ρομά κ.α., ανεπάρκειες στο σύστημα υγείας, πρόσβαση σε ΠΦΥ, υψηλές ιδιωτικές δαπάνες (34% το 2017), κ.α. Προτεραιότητες: ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης, εκσυγχρονισμός των θεσμών της αγοράς εργασίας, εκπαίδευση και κατάρτιση, πρόσβαση ειδικών ομάδων, τόνωση κοινωνικής οικονομίας, βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης, κοινωνική πρόνοια, βελτίωση συνθηκών διαβίωσης, δομές φροντίδας για παιδιά, ΑΜΕΑ και ηλικιωμένους, μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα στην κοινότητα, ενίσχυση των συστημάτων υγείας με την υποστήριξη νέων υπηρεσιών μέσω της αναβάθμισης υποδομών, δεξιοτήτων του υγειονομικού δυναμικού και υιοθέτησης νέων τεχνολογιών κ.α.

Επιλεγμένος στόχος	Πρόγραμμα	Ταμείο	Αιτιολόγηση της επιλογής στόχου πολιτικής (ή/υ ειδικού στόχου του ΤΔΜ)
Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών.	13 Περιφερειακά Προγράμματα «Περιβάλλον Ενέργεια Κλιματική Αλλαγή» «Αλιείας και Θάλασσα»	ΕΤΠΑ ΕΚΤ ΕΤΘΑΥ	Προβλήματα: Σημαντικές ανισότητες σε δια- και ενδοπεριφερειακό επίπεδο, αποκλίσεις σε οικονομικούς και κοινωνικούς δείκτες, ειδικά προβλήματα σε νησιωτικές, ορεινές, αγροτικές, απομακρυσμένες περιοχές, σε αστικές περιοχές, ελλείψεις φυσικής και ψηφιακής πρόσβασης των απομονωμένων περιοχών. χρονοαποστάσεις από αστικά κέντρα και υπηρεσίες, χωρικές επιπτώσεις της νέας κρίσης κ.α. Προτεραιότητες: Ολοκληρωμένες τοποκεντρικές πολιτικές εκ των κάτω για άμβλυνση ανισοτήτων σε δια- και ενδοπεριφερειακό επίπεδο, ενεργός και έγκαιρη συμμετοχή των τοπικών αρχών στο στρατηγικό σχεδιασμό, ανάληψη από τους ίδιους τους ΟΤΑ της ουσιαστικής διακυβέρνησης των ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων και της “κυριότητάς” τους, ενίσχυση των τοπικών δικαιούχων που υλοποιούν έργα και δράσεις, με έμφυχο δυναμικό και τεχνογνωσία, συστηματική και πολυεπίπεδη συνεργασία όλων των τοπικών συντελεστών - τοπική αυτοδιοίκηση πρώτου και δεύτερου βαθμού, κεντρική διοίκηση, εκπρόσωποι των επιχειρήσεων και της κοινωνίας των πολιτών συμπεριλαμβανομένων των φορέων που ασχολούνται με θέματα αναπηρίας, κοινωνικών δικαιωμάτων και ένταξης.

Επιλεγμένος στόχος	Πρόγραμμα	Ταμείο	Αιτιολόγηση της επιλογής στόχου πολιτικής (τμήρ ειδικού στόχου του ΤΔΜ)
Ειδικός Στόχος	«Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση»	ΤΔΜ	Προβλήματα: Ρυπογόνες λιγνιτικές μονάδες σε Δυτική Μακεδονία (4 μον. ισχύος 3750 MW) και Μεγαλόπολη (2 μον. 600 MW), καύση μαζούτ και Ντίζελ σε Κρήτη και νησιά Αιγαίου, διακοπή της λιγνιτικής δραστηριότητας οδηγεί σε σοβαρές οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις στις επηρεαζόμενες περιοχές, η απολιγνιτοποίηση θα επιφέρει στο σύνολο των περιοχών το 2029 μείωση κατά 23% στο ετήσιο ΑΕΠ, 13% στις θέσεις απασχόλησης και 24% στα εισοδήματα από μισθούς, σε σύγκριση με τα αντίστοιχα επίπεδα του 2019, με μεγαλύτερες επιπτώσεις στις λιγνιτικές περιοχές. Προτεραιότητες: Παύση λειτουργίας των λιγνιτικών μονάδων έως το 2028, (το 80% της ισχύος μέχρι το 2023), στήριξη των πληττόμενων Περιφερειών, ενισχύσεις για την ανάδειξη συγκριτικών πλεονεκτημάτων και τη διαφοροποίηση της παραγωγής και της εργασίας.

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων 2021 α, ίδια επεξεργασία

Μαζί με την εθνική συμμετοχή, το ύψος των πόρων του ΕΣΠΑ 2021-2027 ανέρχεται σε 26.743.284.838 ευρώ. Η κατανομή τους στα επί μέρους στα 10 Τομεακά και στα 13 Περιφερειακά Προγράμματα αποτυπώνεται στον Πίνακα 6.

Πίνακας 6: Κατάλογος προγραμμάτων με προκαταρκτικά χρηματοδοτικά κονδύλια

Πίνακας 5: Κατάλογος προγραμμάτων με προκαταρκτικά χρηματοδοτικά κονδύλια⁴

Τίτλος ^[25]	Ταμείο	Κατηγορία περιφερειών	Συνεισφορά ΕΕ (€)	Εθνική συνεισφορά ⁵ (€)	Σύνολο (€)
1. Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα Καινοτομία»	ΕΤΠΑ	Μεταβασης	621.432.924	414.288.616	1.035.721.540
		Λιγότερο αναπτυγμένες	2.156.035.272	380.476.813	2.536.512.085
	ΕΚΤ+	Μεταβασης	94.833.189	63.222.126	158.055.315
		Λιγότερο αναπτυγμένες	329.019.742	58.062.307	387.082.049
2. Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός»	ΕΤΠΑ	Μεταβασης	110.970.165	73.980.110	184.950.275
		Λιγότερο αναπτυγμένες	385.006.299	67.942.288	452.948.587
3. Πρόγραμμα «Περιβάλλον-Ενέργεια-Κλιματική Αλλαγή»	ΕΤΠΑ	Μεταβασης	316.751.532	211.167.687	527.919.219
		Λιγότερο αναπτυγμένες	1.098.956.056	193.933.421	1.292.889.477
	ΤΣ	-	1.656.141.548	292.260.272	1.948.401.820
4. Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών»	ΕΤΠΑ	Μεταβασης	130.413.655	86.942.438	217.356.093
		Λιγότερο αναπτυγμένες	452.464.667	79.846.706	532.311.373
	ΤΣ	-	1.329.511.143	234.619.614	1.564.130.757
5. Πρόγραμμα «Πολιτική Προστασία»	ΕΤΠΑ	Μεταβασης	131.681.750	87.787.834	219.469.584
		Λιγότερο αναπτυγμένες	456.864.269	80.623.106	537.487.375
6. Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»	ΕΚΤ+	Μεταβασης	767.286.711	511.524.474	1.278.811.185
		Λιγότερο αναπτυγμένες	2.662.068.823	469.776.851	3.131.845.674
7. Τεχνική Βοήθεια	ΕΤΠΑ	Μεταβασης	42.234.356	28.156.236	70.390.592

Τίτλος ^[255]	Ταμείο	Κατηγορία περιφερειών	Συνεισφορά ΕΕ (€)	Εθνική συνεισφορά ⁵ (€)	Σύνολο (€)
		Λιγότερο αναπτυγμένες	146.530.311	25.858.290	172.388.601
	ΕΚΤ+	Μετάβασης	25.520.686	17.013.791	42.534.477
		Λιγότερο αναπτυγμένες	88.542.942	15.625.225	104.168.167
	ΤΣ		37.793.072	6.669.366	44.462.438
8 Πρόγραμμα Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης	ΕΠΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	381.265.293	67.282.110	448.547.403
	ΕΚΤ+	Λιγότερο αναπτυγμένες	132.927.919	23.457.869	156.385.788
9. Πρόγραμμα Κεντρικής Μακεδονίας	ΕΠΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	859.117.793	151.609.023	1.010.726.816
	ΕΚΤ+	Λιγότερο αναπτυγμένες	299.530.912	52.858.396	352.389.308
10. Πρόγραμμα Θεσσαλίας	ΕΠΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	330.429.920	58.311.162	388.741.082
	ΕΚΤ+	Λιγότερο αναπτυγμένες	115.204.197	20.330.152	135.534.349
11. Πρόγραμμα Ηπείρου	ΕΠΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	254.176.862	44.854.741	299.031.603
	ΕΚΤ+	Λιγότερο αναπτυγμένες	88.618.613	15.638.579	104.257.192
12. Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας	ΕΠΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	374.910.871	66.160.741	441.071.612
	ΕΚΤ+	Λιγότερο αναπτυγμένες	130.712.454	23.066.904	153.779.358
13. Πρόγραμμα Δυτικής Μακεδονίας	ΕΠΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	235.113.597	41.490.636	276.604.233
	ΕΚΤ+	Λιγότερο αναπτυγμένες	81.972.217	14.465.685	96.437.902
14. Πρόγραμμα Στερεάς Ελλάδας	ΕΠΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	254.176.862	44.854.741	299.031.603
	ΕΚΤ+	Λιγότερο αναπτυγμένες	88.618.613	15.638.579	104.257.192
15. Πελοπόννησος	ΕΠΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	244.645.230	43.172.688	287.817.918
	ΕΚΤ+	Λιγότερο αναπτυγμένες	85.295.415	15.052.132	100.347.547
16. Ιόνια Νησιά	ΕΠΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	171.569.382	30.276.949	201.846.331
	ΕΚΤ+	Λιγότερο αναπτυγμένες	59.817.564	10.556.040	70.373.604
17. Βόρειο Αιγαίο	ΕΠΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	235.113.597	41.490.636	276.604.233
	ΕΚΤ+	Λιγότερο αναπτυγμένες	81.972.217	14.465.685	96.437.902
18. Κρήτη	ΕΠΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	336.784.342	59.432.530	396.216.872
	ΕΚΤ+	Λιγότερο αναπτυγμένες	117.419.662	20.721.117	138.140.779
19. Αττική	ΕΠΠΑ	Μετάβασης	900.921.244	600.614.161	1.501.535.405
	ΕΚΤ+	Μετάβασης	314.105.660	209.403.774	523.509.434

Τίτλος ^[255]	Ταμείο	Κατηγορία περιφερειών	Συνεισφορά ΕΕ (€)	Εθνική συνεισφορά ⁵ (€)	Σύνολο (€)
20. Νότιο Αιγαίο	ΕΠΠΑ	Μετάβασης	158.986.102	105.990.735	264.976.837
	ΕΚΤ+	Μετάβασης	55.430.411	36.953.607	92.384.018
21. Πρόγραμμα για τη Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση	ΤΔΜ κατανομή	Μετάβασης	-	-	-
		Λιγότερο αναπτυγμένες	829.943.668	146.460.647	976.404.315
	ΤΔΜ – συμπληρωματική στήριξη από το ΕΚΤ+ προς μεταφορά στο ΤΔΜ	Μετάβασης	-	-	-
		Λιγότερο αναπτυγμένες	109.023.149	19.239.379	128.262.528
		Μετάβασης	-	-	-
ΤΔΜ – συμπληρωματική στήριξη από το ΕΠΠΑ προς μεταφορά στο ΤΔΜ ⁶	Λιγότερο αναπτυγμένες	436.092.595	76.957.517	513.050.112	
	Μετάβασης	-	-	-	
Σύνολο	ΕΠΠΑ, ΤΣ, ΕΚΤ+, ΤΔΜ		20.803.955.473	5.470.584.486	26.274.539.959
Πρόγραμμα «Αλιεία & Θάλασσα»	ΕΤΘΑΥ		374.995.903	93.748.976	468.744.879
[...]	ΤΑΜΕ		-	-	-
[...]	ΤΕΑ		-	-	-
[...]	ΜΔΣΘ		-	-	-
Σύνολο	Όλα τα Ταμεία		21.178.951.376	5.564.333.462	26.743.284.838

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων 2021 α, ίδια επεξεργασία

4. Προγράμματα και δράσεις του ΕΣΠΑ 2021-2027 για την προώθηση της εκπαίδευσης και κατάρτισης

Σύμφωνα με το σχεδιασμό του νέου ΕΣΠΑ, δράσεις για την προώθηση της εκπαίδευσης και κατάρτισης θα υλοποιηθούν πρωτίστως μέσω των Τομεακών Προγραμμάτων ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2021-2027, ΕΠΑΝΕΚ 2021-2027 και των ΠΕΠ των 13 Περιφερειών.

4.1 ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2021-2027: «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2021-2027»

Ο προϋπολογισμός του Προγράμματος ανέρχεται σε **4.410.656.859€**, ποσό που αντιστοιχεί σε 61,03% των συνολικών πόρων του ΕΚΤ+ της χώρας (7.226.731.240€) και 16,5% των πόρων του συνόλου Ταμείων για την ΠΠ 2021-2027 (26.743.284.838€) (Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων 2021γ).

Ως **επιλέξιμες γεωγραφικές περιοχές** του Προγράμματος ορίζονται και οι 13 Περιφέρειες της χώρας, οι οποίες με βάση την κατηγοριοποίηση σύμφωνα με το ΑΕΠ και τα επίσημα περιφερειακά στοιχεία των ετών 2012-20145 διακρίνονται σε:

- Λιγότερο Αναπτυγμένες Περιφέρειες (ΛΑΠ): Ανατολική Μακεδονία- Θράκη Κεντρική Μακεδονία, Δυτική Μακεδονία, Θεσσαλία, Ήπειρος, Δυτική Ελλάδα, Ιόνια Νησιά, Στερεά Ελλάδα, Πελοπόννησος, Βόρειο Αιγαίο, Κρήτη.
- Περιφέρειες σε Μετάβαση (ΜΕΤ): Αττική και Νότιο Αιγαίο.

Το ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2021-2027 περιλαμβάνει κυρίως δράσεις για προώθηση του **Στόχου Πολιτικής 4**: «Μια πιο Κοινωνική Ευρώπη μέσω εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων» / ΕΚΤ+ που αφορούν στην απασχόληση, την εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση και σε διακριτό άξονα προτεραιότητας την επισιτιστική βοήθεια και υλική στέρηση.

Οι Προτεραιότητες του ΕΠΑΝΑΔΕΔΒΝ είναι:

- Προτεραιότητα I - Οριζόντιες / Συστημικές Παρεμβάσεις
- Προτεραιότητα II - Απασχόληση
- Προτεραιότητα III - Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
- Προτεραιότητα IV – Τεχνική Βοήθεια
- Ειδική Προτεραιότητα A - Απασχόληση των νέων
- Ειδική Προτεραιότητα B – Επισιτιστική Βοήθεια και Υλική Στέρηση.

Στον Πίνακα 7 καταγράφονται οι Προτεραιότητες, τα πεδία παρέμβασης και τα μέτρα/δράσεις του ΕΠ.

Πίνακας 7: Διάρθρωση του Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2021-2027»

Προτεραιότητες	Πεδία Παρέμβασης-Δράσεις
Προτεραιότητα I – Οριζόντιες/Συστημικές Παρεμβάσεις	102. Μέτρα για τον εκσυγχρονισμό και την ενίσχυση των θεσμών και των υπηρεσιών της αγοράς εργασίας, ώστε να εκτιμώνται και να προβλέπονται οι ανάγκες σε δεξιότητες, να εξασφαλίζεται η έγκαιρη και εξατομικευμένη βοήθεια 132. Βελτίωση της ικανότητας των αρχών του προγράμματος και των φορέων που συνδέονται με την υλοποίηση των Ταμείων
Προτεραιότητα II – Απασχόληση	97. Μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση 98. Μέτρα για την προώθηση της πρόσβασης των μακροχρόνια ανέργων στην απασχόληση 100. Στήριξη της αυτοαπασχόλησης και της σύστασης επιχειρήσεων 101. Στήριξη της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων 103. Στήριξη της προσαρμογής στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και των μεταβάσεων στην αγορά εργασίας 104. Στήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού 105. Μέτρα για την προώθηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και τη μείωση των διακρίσεων λόγω φύλου στην αγορά εργασίας 106. Μέτρα για την προώθηση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στην παιδική φροντίδα και στη φροντίδα εξαρτώμενων προσώπων
Προτεραιότητα III – Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση	108 Στήριξη για την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων 111 Στήριξη της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας (εξαιρουμένων των υποδομών) 112 Στήριξη της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (εξαιρουμένων των υποδομών) 113 Στήριξη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (εξαιρουμένων των υποδομών) 114 Στήριξη της εκπαίδευσης ενηλίκων (εξαιρουμένων των υποδομών) 115 Μέτρα για την προώθηση των ίσων ευκαιριών και της ενεργούς συμμετοχής στην κοινωνία

Ειδική Προτεραιότητα A - Απασχόληση των νέων	99. Ειδική στήριξη για την απασχόληση και την κοινωνικοοικονομική ένταξη των νέων
Ειδική Προτεραιότητα B – Επισιτιστική Βοήθεια και Υλική Στήριξη	127. Αντιμετώπιση των υλικών στερήσεων με τη χορήγηση τροφίμων ή/και υλικής αρωγής σε απόρους, συμπεριλαμβανομένων των συνοδευτικών μέτρων.

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων 2021γ, ίδια επεξεργασία

4.2 ΕΠΑΝΕΚ 2021-2027: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα-Επιχειρηματικότητα-Καινοτομία

Ο προϋπολογισμός του ΕΠΑΝΕΚ ανέρχεται σε 4.117.370 (ΕΚΤ 545.137, ΕΤΠΑ: 3.572.233). Οι βασικοί στόχοι του ΕΠΑΝΕΚ είναι (Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων 2021β):

- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας υψηλής προστιθέμενης αξίας.
- Ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου στο πλαίσιο του αναπτυξιακού μετασχηματισμού.
- Τεχνική Βοήθεια.

Οι προτεραιότητες, ειδικοί στόχοι και δράσεις του ΕΠΑΝΕΚ καταγράφονται στον Πίνακα 8.

Πίνακας 8: Δράσεις για απασχόληση και εκπαίδευση του ΕΠΑΝΕΚ 2021-2027

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Δράσεις
Ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου στο πλαίσιο του αναπτυξιακού μετασχηματισμού	i. βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση όλων των ατόμων που αναζητούν εργασία, ιδίως των νέων, των μακροχρόνια ανέργων και των οικονομικά μη ενεργών ατόμων, προώθηση της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας	• Δημιουργία νέων επιχειρήσεων από άνεργους και υποστήριξη υφιστάμενων επιχειρήσεων σε δραστηριότητες που αξιοποιούν νέες τεχνολογίες • Δημιουργία νέων επιχειρήσεων από άνεργους και υποστήριξη υφιστάμενων επιχειρήσεων σε δραστηριότητες που αξιοποιούν καινοτόμα εργαλεία οργάνωσης του επιχειρείν
	iii. Προώθηση της συμμετοχής των γυναικών	• Αναβάθμιση δεξιοτήτων ή επανειδίκευση επαγγελματιών

	στην αγορά εργασίας, βελτίωση της ισορροπίας της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής, περιλαμβανομένης της πρόσβασης στην παιδική φροντίδα, προώθηση ενός υγιούς και κατάλληλα προσαρμοσμένου εργασιακού περιβάλλοντος για την αντιμετώπιση κινδύνων για την υγεία, προώθηση της προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή και ενεργός και υγιής γήρανση	(κυρίως αυτοαπασχολούμενων) και εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε τομείς που επηρεάζονται από τη RIS ή τη βιομηχανική μετάβαση • Επανεκπαίδευση αυτοαπασχολούμενων και εργαζομένων σε νέες δεξιότητες αναγκαίες σε κρίσιμους τομείς της οικονομίας και της ανάπτυξης όπως οι ΑΠΕ, η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.
	(IV) βελτίωση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της σχέσης της αγοράς εργασίας με τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, υποστήριξη απόκτησης βασικών δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων	• Επιλεγμένα προγράμματα πρακτικής άσκησης σπουδαστών σε επιχειρήσεις σε κρίσιμες τεχνολογίες • Προσαρμογή κύκλου σπουδών σε απαιτήσεις της αγοράς εργασίας (soft skills, επιχειρηματικότητα, καινοτομία) • Πιστοποίηση γνώσεων-δεξιοτήτων και σύνδεση κατάρτισης με επαγγελματικά δικαιώματα

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων 2021β, ίδια επεξεργασία

4.3 ΠΕΠ 2021 2027

Στα Περιφερειακά Προγράμματα θα υλοποιηθούν από το ΕΤΠΑ έργα για την υγεία, την εκπαίδευση, την κοινωνική πρόνοια, καθώς και δράσεις/έργα πολιτισμού – τουρισμού, και από το ΕΚΤ+ όλες οι δράσεις για τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό (τέως Θ.Σ.9) όπως και κατά την ΠΠ 2014-2020.

Παρά τις όποιες διαφορές, όλα τα αρχικά σχέδια των ΠΕΠ που έχουν τεθεί σε διαβούλευση, προβλέπουν όμοια μέτρα και δράσεις για την προώθηση της εκπαίδευσης/κατάρτισης και της καινοτομίας. Ως παράδειγμα, παρουσιάζονται παρακάτω συνοπτικά οι προτεινόμενες προτεραιότητες πολιτικής για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (ΠΣΤΕ), που έχουν ως εξής (Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων 2021δ):

- Στήριξη της απασχόλησης, ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της αγοράς εργασίας και διεύρυνση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού.
- Αναβάθμιση των υπηρεσιών και υποδομών εκπαίδευσης.
- Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των ευάλωτων ομάδων και των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων και ενίσχυση των κοινωνικών υπηρεσιών.
- Βελτίωση της ισορροπίας της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής.
- Προώθηση των ίσων ευκαιριών στην εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη δια βίου μάθηση και την απασχόληση.
- Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων σε ανάγκη και ιδιαίτερα των παιδιών που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού.
- Προώθηση της ισότιμης πρόσβασης στην πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη
- Ενίσχυση κι επέκταση των υπηρεσιών του περιφερειακού μηχανισμού παρακολούθησης των πολιτικών κοινωνικής ένταξης.
- Ενεργός και υγιής γήρανση με έμφαση σε ευάλωτες και ειδικές ομάδες πληθυσμού.
- Στήριξη πληθυσμού απομακρυσμένων, ορεινών και δυσπρόσιτων περιοχών, με έμφαση στις ευπαθείς – ευάλωτες ομάδες.

5. Προγράμματα και δράσεις του ΕΣΠΑ 2021-2027 για την προώθηση της καινοτομίας

5.1 Αδυναμίες και προτεραιότητες της πολιτικής για τη στήριξη της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα

Σύμφωνα με ειδικές έρευνες και μελέτες, οι σημαντικότερες αδυναμίες του ελληνικού επιχειρηματικού οικοσυστήματος είναι (Kotios 2020) :

- Χαμηλή παραγωγικότητα (29% σε σχέση με ΕΕ) και ανταγωνιστικότητα.
- Εσωστρέφεια, μη ένταξη σε διεθνή δίκτυα προστιθέμενης αξίας ή διάθεσης αγαθών.
- Υψηλό ποσοστό πολύ μικρών και μικρο-μεσαίων επιχειρήσεων που είναι κυρίως οικογενειακού χαρακτήρα (0-9 εργαζόμενοι).
- Εξειδίκευση σε δραστηριότητες χαμηλής προστιθέμενης αξίας και περιορισμένη χαμηλή εισαγωγή καινοτομιών.
- Έλλειψη καθετοποίησης εντός κλάδου ή όμορων/ ομοειδών κλάδων και έλλειψη επαρκούς διασύνδεσης με συμπληρωματικούς κλάδους.
- Μεταφορά παραγωγικής δραστηριότητας και επενδύσεων (αποβιομηχάνιση) σε γειτονικές χώρες και λόγω χαμηλότερου κόστους εργασίας.
- Έλλειψη κουλτούρας επιχειρηματικής συνεργασίας μεταξύ των βασικών φορέων των παραγωγικών συστημάτων.
- Μη φιλικό επιχειρηματικό περιβάλλον και γραφειοκρατία.
- Έλλειψη κινητικότητας των εργαζομένων.
- Δύσκαμπτο και αναποτελεσματικό νομοθετικό πλαίσιο.
- Έλλειψη χρηματοδότησης.
- Υψηλή και πολύπλοκη φορολογία.
- Υψηλό ενεργειακό κόστος.

Για την αντιμετώπιση των παραπάνω αδυναμιών και προκειμένου η χώρα να αξιοποιήσει τον επιχειρηματικό παράγοντα για την οικονομική της πρόοδο κρίνονται σκόπιμα τα εξής:

- Η συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας (δηλαδή της σχετικής συμμετοχής των διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών στο εθνικό προϊόν) καθώς και η στενότερη σύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία.
- Η αναβάθμιση και διεύρυνση της παραγωγικής βάσης, η μεγέθυνση του τομέα της μεταποίησης η διασύνδεσή της με το εμπόριο.

- Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων με την ενσωμάτωση νέων τεχνολογικών και παραγωγικών προτύπων.
- Η αύξηση των συνολικών επενδύσεων και των εξαγωγών ως ποσοστών του ΑΕΠ, στο 24% και 68%. από 12% και 37% που είναι σήμερα, μέχρι το 2030.
- Η ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων με έμφαση στην τεχνολογική προσαρμογή, τον ψηφιακό μετασχηματισμό (Industry 4.0) και τη στροφή σε φιλικές προς το περιβάλλον διαδικασίες και προϊόντα (πράσινος μετασχηματισμός των επιχειρήσεων).
- Η στήριξη του τουριστικού τομέα στις νέες συνθήκες που δημιουργεί η ψηφιακή τεχνολογία.
- Η παρακίνηση συνεργασιών μεταξύ ΜμΕ (π.χ. με δημιουργία clusters) ή/και με μεγαλύτερες επιχειρήσεις με στόχο τη διευκόλυνση της πρόσβασής τους σε παγκόσμιες αγορές και αλυσίδες αξίας (διεθνοποίηση).
- Η δημιουργία ενός φιλικού οικοσυστήματος για τις επιχειρήσεις μέσω μηχανισμών υποστήριξης των ΜμΕ (από φορείς στήριξης της επιχειρηματικότητας, Κοινωνικούς Εταίρους κ.λπ.), βελτίωσης της πρόσβασης στη χρηματοδότηση και άρσης των εμποδίων στην επιχειρηματικότητα.
- Η προσαρμογή των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού στο πλαίσιο των κατευθύνσεων της έξυπνης εξειδίκευσης, της βιομηχανικής μετάβασης, και της υποστήριξης του ψηφιακού μετασχηματισμού.
- Η άρση των εμποδίων σε βάρος των ατόμων με αναπηρία στο ψηφιακό περιβάλλον/εφαρμογές, ενίσχυση της έρευνας στο πεδίο της αναπηρίας.

Όσον αφορά στο ελληνικό σύστημα καινοτομίας, όλα τα στοιχεία, δείκτες και μελέτες δείχνουν, ότι εντοπίζονται σημαντικές αδυναμίες, όπως:

- Ο περιορισμένος βαθμός ενσωμάτωσης της καινοτομίας και ο χαμηλός βαθμός αξιοποίησης των αποτελεσμάτων της έρευνας στην παραγωγική διαδικασία.
- Ο χαμηλός βαθμός διασύνδεσης των πανεπιστημίων και των άλλων ερευνητικών δομών με την πραγματική παραγωγή.
- Οι χαμηλές συνολικές δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη(1,18% του ΑΕΠ το 2019).
- Οι χαμηλές ιδιωτικές δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη, οι οποίες ανέρχονται σε περ. 50% των συνολικών.

Πέραν των παραπάνω, η Ελλάδα το 2019 ήταν 24^η στην ΕΕ στην ενσωμάτωση ψηφιακών τεχνολογιών στο σύνολο της οικονομίας, 26^η τον δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI) και 27^η στη ψηφιακή συνδεσιμότητα.

Προκειμένου η χώρα να αξιοποιήσει τις δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες ψηφιακές τεχνολογίες και να εισέλθει δυναμικά στην 4^η βιομηχανική επανάσταση, οφείλει να επιδιώξει:

- Αύξηση της δαπάνης για Έρευνα και Ανάπτυξη στο 1,81% του ΑΕΠ.

- Αύξηση της δαπάνης των επιχειρήσεων στο 86% των συνολικών.
- Αξιοποίηση και της μη τεχνολογικής καινοτομίας ειδικά στους τομείς του τουρισμού, του εμπορίου, και του σύγχρονου πολιτισμού αλλά και στην οικονομία του αγροτικού χώρου.
  - Προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού.
  - Ολοκλήρωση ευρυζωνικών υποδομών πρόσβασης στο διαδίκτυο με ταχύτητες τουλάχιστον 100 Mbps για τα νοικοκυριά, με δυνατότητα αναβάθμισης έως 1 Gbps και 1 Gbps για όλους τους βασικούς κοινωνικοοικονομικούς φορείς.
  - Ανάπτυξη ασύρματων δικτύων 5G, iii) η εξασφάλιση πρόσβασης νησιωτικών περιοχών σε δίκτυα υψηλής και υπερυψηλής ταχύτητας.
  - Ενδυνάμωση του οικοσυστήματος έρευνας και καινοτομίας με βάση τις στρατηγικές επιλογές της Έξυπνης Εξειδίκευσης: Ενδυνάμωση του συστήματος Έρευνας & Καινοτομίας και των μηχανισμών διάχυσης της καινοτομίας – ενίσχυση συμπράξεων ερευνητικών φορέων και επιχειρήσεων.
  - Ενίσχυση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας – Έξυπνη Βιομηχανική Εξειδίκευση: Υποστήριξη των επιχειρηματικών επενδύσεων για έρευνα και ανάπτυξη στα πεδία προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης – χορήγηση κινήτρων για αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων από επιχειρήσεις – υποστήριξη της ανάπτυξης/υιοθέτησης και μη τεχνολογικών καινοτομιών (π.χ. στον τουρισμό και τον πολιτισμό).
  - Δημιουργία μηχανισμών στήριξης καινοτόμου επιχειρηματικότητας (Innovation Agency) και επιτάχυνσης του μετασχηματισμού των ΜμΕ – υποστήριξη για την ανάπτυξη Κέντρων Ικανοτήτων προηγμένων τεχνολογιών ευφυούς και βιώσιμης μεταποίησης.
  - Ενίσχυση της συνδεσιμότητας με ευρυζωνική πρόσβαση υψηλών ταχυτήτων.
  - Ψηφιακός μετασχηματισμός του δημόσιου τομέα.

5.2 Προγράμματα για στήριξη της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας 2021-2027

5.2.1 Στήριξη της καινοτομίας μέσω του ΕΠΑΝΕΚ

Στο Πίνακα 9 συνοψίζονται οι ειδικοί στόχοι και οι βασικές δράσεις για στήριξη της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας 2021-2027, όπως αυτές αποτυπώνονται στο σχέδιο διαβούλευσης του ΕΠΑΝΕΚ (Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων 2021β).

Πίνακας 9: Στόχοι και δράσεις του ΕΠΑΝΕΚ για στήριξη της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας

Ειδικός Στόχος	Δράσεις

ΕΣ1: «Ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και την αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών»	• Στήριξη πρωτοβουλιών ανάπτυξης καινοτόμων προϊόντων / υπηρεσιών σύμφωνα με την εθνική στρατηγική έρευνας και καινοτομίας για έξυπνη εξειδίκευση μέσα από βιομηχανική έρευνα, πειραματική ανάπτυξη και συνεργασία με παραγωγούς γνώσης • Στήριξη συμμετοχής επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων σε διεθνείς δράσεις έρευνας και καινοτομίας σε τομείς αιχμής • Στήριξη βιώσιμης ανάπτυξης και λειτουργίας κέντρων ικανοτήτων με βάση της ανάγκες της Εθνικής RIS • Στήριξη βιώσιμης ανάπτυξης και λειτουργίας δομών μεταφοράς τεχνολογίας και δομών στήριξης καινοτόμου επιχειρηματικότητας • Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών με βάση την Εθνική RIS • Στήριξη συνεργατικών σχηματισμών με διεθνή προσανατολισμό • Στήριξη Μηχανισμού Παρακολούθησης (monitoring mechanism) της υλοποίησης RIS3
ΕΣ2: «Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις»	• Ενίσχυση επιχειρηματικών πρωτοβουλιών που προωθούν καινοτόμες λύσεις για τον ψηφιακό μετασχηματισμό • Προώθηση των επενδύσεων για την τεχνολογική αναβάθμιση επιχειρήσεων, τον ψηφιακό μετασχηματισμό τους και την προσαρμογή τους στην 4η Βιομηχανική Επανάσταση, καθώς και τη στροφή τους σε «πράσινες» διαδικασίες και προϊόντα • Αύξηση της αξιοποίησης των ΤΠΕ στις ΜμΕ και επέκταση και ολοκλήρωση του φάσματος της παροχής ηλεκτρονικών υπηρεσιών (B2B, B2C, C2C). • Ενίσχυση τηλεργασίας, δημιουργία και βελτίωση ψηφιακών βάσεων δεδομένων επιχειρήσεων / ψηφιακών πλατφορμών, απόκτηση πρόσβασης σε εξοπλισμό και στο διαδίκτυο, κτλ. • Ανάπτυξη καινοτόμων εφαρμογών ΤΠΕ και στήριξη νεοφυών επιχειρήσεων
ΕΣ3: Ενίσχυση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ	• Ανάπτυξη επιχειρηματικών / εμπορικών σχεδίων εκμετάλλευσης καινοτομιών από νεοφυείς και υφιστάμενες επιχειρήσεις • Στήριξη νέων συνεργατικών προτύπων / clusters (τομεακά και πολυτομεακά)

	• Αναβάθμιση επιχειρηματικής λειτουργίας και σχέδια προσαρμογής για την υιοθέτηση καινοτόμων σχεδίων ανάπτυξης • Παροχή κινήτρων για ανάπτυξη επιχειρηματικότητας στον Τομέα της Κυκλικής Οικονομίας • Ενίσχυση της διεθνοποίησης και ανάπτυξης των επιχειρήσεων σε νέες διεθνείς αγορές και της συμμετοχής τους (ή αναβάθμισης της θέσης τους) σε διεθνείς και ευρωπαϊκές αλυσίδες αξίας • Στήριξη συνεργατικών σχηματισμών καινοτομίας με διεθνή προσανατολισμό • Προώθηση εξαγωγών κατά προτεραιότητα σε στρατηγικούς τομείς της Εθνικής RIS • Δράσεις ανάπτυξης προτύπων • Στήριξη εφαρμογής καινοτόμων μεθόδων που αφορούν νέα, εξελιγμένα συστήματα αποθήκευσης ενέργειας, νέα υλικά, και τεχνολογίες • Υποστήριξη της επιχειρηματικότητας σε όλα τα στάδια του κύκλου ζωής • Βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε χρηματοδότηση
ΕΣ4: «Ανάπτυξη δεξιοτήτων για την έξυπνη εξειδίκευση, τη βιομηχανική μετάβαση και την επιχειρηματικότητα»	• Κίνητρα σε επιχειρήσεις για προσδιορισμό αναγκών κατάρτισης του προσωπικού τους μέσω της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης • Ευέλικτα προγράμματα αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων βάσει διάγνωσης αναγκών επιχειρήσεων • Ανάπτυξη προγραμμάτων για εξέλιξη των τεχνικών δεξιοτήτων στο πλαίσιο της Βιομηχανίας 4.0 • Πιστοποίηση γνώσεων-δεξιοτήτων και σύνδεση κατάρτισης με επαγγελματικά δικαιώματα • Κίνητρα στις επιχειρήσεις για την προσέλκυση / αναβάθμιση / εξέλιξη στελεχών που συνεισφέρουν στην ανάπτυξη σχεδίων καινοτομίας • Κατάρτιση στελεχών δημοσίου και ιδιωτικού τομέα σε θέματα καινοτόμου επιχειρηματικότητας

5.2.2 Στήριξη της καινοτομίας μέσω των ΠΕΠ

Όλα τα σχέδια των 13 ΠΕΠ προβλέπουν σημαντικές παρεμβάσεις για την ενίσχυση της καινοτομίας. Παρά τις όποιες αποκλίσεις, όλα τα ΠΕΠ έχουν όμοιες

προτεραιότητες, ειδικούς στόχους και δράσεις. Ο Πίνακας 10 αποτυπώνει τις τους ειδικούς στόχους και τις δράσεις του ΠΕΠ 2021-2027 της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας 2021),.

Πίνακας 10: Ενίσχυση της καινοτομίας μέσω του ΠΕΠ της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

Ειδικός Στόχος	Δράσεις
ΕΣ1: «Ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και την αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών»	Ενίσχυση εφαρμοσμένης έρευνας από τους ακαδημαϊκούς / ερευνητικούς φορείς της Περιφέρειας σε πεδία που είναι αξιοποιήσιμα για τις ανάγκες της περιφερειακής οικονομίας με προτεραιότητα στους κλάδους RIS3 Ενίσχυση της ερευνητικής δραστηριότητας μεμονωμένων επιχειρήσεων κατάλληλου μεγέθους για την υποστήριξη της καινοτομίας Ενίσχυση κοινών ερευνητικών προσπαθειών επιχειρήσεων και ακαδημαϊκών ή ερευνητικών φορέων για εισαγωγή όλων των μορφών καινοτομίας Διέγερση του ενδιαφέροντος μικρών επιχειρήσεων για συμμετοχή σε δράσεις ΕΤΑΚ Προώθηση και ενθάρρυνση δράσεων κινητικότητας ερευνητών μεταξύ φορέων παραγωγής γνώσης και ανάπτυξη κοινών δομών πειραματισμού επιχειρήσεων και ακαδημαϊκών-ερευνητικών φορέων
ΕΣ2: «Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις»	Υιοθέτηση και βελτίωση ψηφιακών υπηρεσιών της δημόσιας διοίκησης (Υγεία, Αυτοδιοίκηση, Πολιτισμός κλπ). Παρεμβάσεις και στους ανθρώπινους πόρους Αναγνώριση της σημαντικότητας των εταιριών ανάπτυξης προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ για τη στήριξη και ανάπτυξη των λοιπών κλάδων ενδιαφέροντος της Περιφέρειας, αλλά και ως παρόχων εργαλείων για την επίλυση τεχνολογικών και μη προκλήσεων Υποστήριξη του συνόλου των κλάδων της οικονομίας για εισαγωγή διεργασιακών, οργανωσιακών και προωθητικών καινοτομιών υποστηριζόμενων από ΤΠΕ

ΕΣ3: Ενίσχυση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ	Ενίσχυση οριζόντιων δράσεων υποστήριξης επιχειρηματικότητας και καινοτομίας μέσω και της αξιοποίησης pool of experts από την ερευνητική και επιχειρηματική κοινότητα Ενίσχυση της τεχνολογικά οδηγούμενης προϊόντικής ή διεργασιακής καινοτομίας στους κλάδους περιφερειακής προτεραιότητας Εγκατάσταση παραγωγικών μονάδων των παραπάνω κλάδων στην Περιφέρεια και ενθάρρυνση νέας καινοτομικής δραστηριότητας Δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για επίτευξη οικονομίων κλίμακας στις ΜΜΕ της Περιφέρειας που στερούνται ικανοτήτων ένταξης σε διεθνείς αλυσίδες αξίας Δημιουργία – αξιοποίηση δομών υποστήριξης καινοτόμου επιχειρηματικής δραστηριότητας Αξιοποίηση εναλλακτικών μέσων ενίσχυσης, όπως των καινοτόμων χρηματοπιστωτικών μέσων, με τη μορφή των επιστρεπτέων κεφαλαιακών χρηματοδοτήσεων και των δανειακών διευκολύνσεων (επιχειρηματικά κεφάλαια - venture capital, δάνεια με επιμερισμό κινδύνων, ταμεία εγγυήσεων, μικρο-δάνεια κ.α.). Υποδομές για την προώθηση και προβολή των επιχειρήσεων, της καινοτομίας και την οργάνωση δικτύων επιχειρηματικής συνεργασίας.
ΕΣ4: «Ανάπτυξη δεξιοτήτων για την έξυπνη εξειδίκευση, τη βιομηχανική μετάβαση και την επιχειρηματικότητα»	Επένδυση στην εκπαίδευση, τις δεξιότητες και τη δια βίου μάθηση Βελτίωση της ικανότητας σχεδιασμού περιφερειακής στρατηγικής καινοτομίας και σταδιακή αναβάθμιση της θεσμικής ικανότητας των βασικών συμμετόχων Ενίσχυση διαπεριφερειακών / διασυνοριακών δικτύων συνεργασίας για τον μετασχηματισμό τους σε κόμβους καινοτομίας

6. Λοιπά νέα χρηματοδοτικά εργαλεία για την προώθηση της απασχόλησης, της εκπαίδευσης/κατάρτισης και της καινοτομίας

6.1 Ταμείο Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Συνόρων (ΤΟΔΣ)

Σύμφωνα με την πρόταση Κανονισμού ΤΟΔΣ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2018) για την περίοδο 2021-2027 προβλέπεται ενισχυμένη στήριξη στα κράτη μέλη για τη διασφάλιση των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2018η),. Ειδικότερα, προβλέπεται ο πενταπλασιασμός του συνολικού κονδυλίου για τη διαχείριση των συνόρων σε σχέση με το προηγούμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο. Στις 10.12.2020, το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατέληξαν σε προσωρινή συμφωνία για το ταμείο διαχείρισης των συνόρων την περίοδο 2021-2027, ύψους 6,241 δισ. Ευρώ.

Ο βασικός στόχος του μέσου είναι να εξασφαλίζεται ισχυρή και αποτελεσματική ευρωπαϊκή ολοκληρωμένη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων.

Οι ειδικοί στόχοι του ΤΟΔΣ είναι:

- Η διευκόλυνση της νόμιμης διέλευσης των συνόρων, πρόληψη και εντοπισμός της παράνομης μετανάστευσης και του διασυνοριακού εγκλήματος και αποτελεσματική διαχείριση των μεταναστευτικών ροών.
- Η στήριξη της κοινής πολιτικής θεωρήσεων για τη διευκόλυνση των νόμιμων ταξιδιών και την πρόληψη κινδύνων.

Το ΤΟΔΣ κατά το διάστημα 2021-2027 πρόκειται να χρηματοδοτήσει:

- Υποδομές, κτίρια, συστήματα και υπηρεσίες που απαιτούνται στα σημεία διέλευσης των συνόρων, στα κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης, καθώς και για την επιτήρηση των συνόρων μεταξύ των σημείων συνοριακής διέλευσης με σκοπό την πρόληψη και την αντιμετώπιση της μη επιτρεπόμενης διέλευσης συνόρων, της παράνομης μετανάστευσης και του διασυνοριακού εγκλήματος στα εξωτερικά σύνορα, καθώς και τη διασφάλιση της ομαλής ροής των νόμιμων ταξιδιωτών.
- Εξοπλισμό λειτουργίας, συμπεριλαμβανομένων μεταφορικών μέσων, και συστήματα επικοινωνίας που είναι αναγκαία για τον αποτελεσματικό και ασφαλή έλεγχο των συνόρων, σύμφωνα με πρότυπα που έχουν αναπτυχθεί από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής, εφόσον υπάρχουν τέτοια πρότυπα.
- **Κατάρτιση στον τομέα της ευρωπαϊκής ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων.**

- Απόσπαση συνοριοφυλάκων και άλλων αρμόδιων εμπειρογνωμόνων σε κράτη μέλη ή από ένα κράτος μέλος σε μια τρίτη χώρα, ενίσχυση της συνεργασίας και της επιχειρησιακής ικανότητας των δικτύων εμπειρογνωμόνων ή αξιωματικών συνδέσμων, καθώς και ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και ενίσχυση της ικανότητας των ευρωπαϊκών δικτύων να αξιολογούν, να προωθούν, να στηρίζουν και να αναπτύσσουν τις πολιτικές της Ένωσης.
- Μελέτες, πιλοτικά έργα και άλλες σχετικές δράσεις που αποσκοπούν στην εφαρμογή ή την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων.
- Δράσεις για την ανάπτυξη καινοτόμων μεθόδων ή νέων τεχνολογιών που δύνανται να μεταφερθούν σε άλλα κράτη μέλη, ιδίως με την ανάπτυξη των αποτελεσμάτων των ερευνητικών σχεδίων στον τομέα της ασφάλειας.
- Δράσεις που καθιστούν καλύτερα γνωστές τις πολιτικές για τα εξωτερικά σύνορα στους ενδιαφερόμενους φορείς και στο ευρύ κοινό.
- Ανάπτυξη στατιστικών εργαλείων, μεθόδων και δεικτών.
- Λειτουργική ενίσχυση για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων.
- Αγορά λειτουργικού εξοπλισμού μέσω συστημάτων από κοινού προμήθειας με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής, που πρόκειται να τεθεί στη διάθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής για τις επιχειρησιακές του δραστηριότητες.
- Μέτρα που στηρίζουν τη διυπηρεσιακή συνεργασία μεταξύ ενός κράτους μέλους και μιας γειτονικής τρίτης χώρας με την οποία η ΕΕ μοιράζεται κοινά χερσαία ή θαλάσσια σύνορα.
- Περαιτέρω ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής, μέσω της από κοινού δημιουργίας ικανοτήτων, των κοινών προμηθειών, της καθιέρωσης κοινών προτύπων, καθώς και οιασδήποτε άλλων μέτρων για τον εξορθολογισμό της συνεργασίας και τον συντονισμό μεταξύ των κρατών μελών και του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής.
- Μέτρα για την ενίσχυση του εντοπισμού των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων και την προώθηση της διασυνοριακής συνεργασίας για τον εντοπισμό διακινητών στο πλαίσιο του ελέγχου των συνόρων.
- Μέτρα ανάπτυξης, μετάδοσης, δοκιμής και έγκρισης νέων μεθόδων ή τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένων των πιλοτικών σχεδίων και των μέτρων παρακολούθησης ερευνητικών σχεδίων στον τομέα της ασφάλειας που χρηματοδοτούνται από την Ένωση.

6.2 Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας (TEA)

Σύμφωνα με την πρόταση Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2018) το TEA στηρίζεται στο υφιστάμενο ταμείο και το προσαρμόζει στις νέες εξελίξεις, όπως η ανάγκη να ενταθεί ο αγώνας κατά της τρομοκρατίας, του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος και του κυβερνοεγκλήματος (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2018ζ). Το Δεκέμβριο του 2020 επήλθε καταρχήν συμφωνία μεταξύ του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για το νέο κανονισμό. Έτσι, τα κονδύλια που κατανέμονται στο Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας για την περίοδο 2021-2027 ισούνται με 1 705 εκατ. Ευρώ.

Βασικός στόχος του TEA είναι η επίτευξη ασφάλειας υψηλού επιπέδου στην ΕΕ, ιδίως με την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, του οργανωμένου εγκλήματος και του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο.

Οι ειδικοί στόχοι του TEA είναι:

- Η αύξηση της ανταλλαγής πληροφοριών εντός της Ένωσης και μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου και άλλων αρμόδιων αρχών, άλλων σχετικών οργάνων της Ένωσης καθώς και με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς.
- Η ενίσχυση διασυνοριακών κοινών επιχειρήσεων εντός της Ένωσης και μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου και άλλων αρμόδιων αρχών σε σχέση με το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα με διασυνοριακή διάσταση.
- Η παροχή στήριξης στις προσπάθειες που καταβάλλονται για την ενίσχυση των ικανοτήτων σε σχέση με την καταπολέμηση και την πρόληψη του εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένης της τρομοκρατίας, ιδίως με την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των δημόσιων αρχών, της κοινωνίας των πολιτών και των ιδιωτικών φορέων σε όλα τα κράτη μέλη.

Το TEA στηρίζει δράσεις και μέτρα όπως:

- Δημιουργία, προσαρμογή και συντήρηση των συστημάτων ΤΠ και των επικοινωνιακών δικτύων της Ένωσης που αφορούν την ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένης της διαλειτουργικότητάς τους, και ανάπτυξη των απαραίτητων μέσων για την αντιμετώπιση των ελλείψεων που διαπιστώνονται.
- Αύξηση της ενεργού χρήσης των εργαλείων ανταλλαγής πληροφοριών της Ένωσης που αφορούν την ασφάλεια.
- Δράσεις που υποστηρίζουν την αποτελεσματική και συντονισμένη αντίδραση στις κρίσεις με τη σύνδεση υφιστάμενων (τομεακών) ικανοτήτων, κέντρων εμπειρογνωμοσύνης και κέντρων αξιολόγησης καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων όσων αφορούν την υγεία, την πολιτική προστασία και την τρομοκρατία.
- Δράσεις που αναπτύσσουν καινοτόμες μεθόδους ή εφαρμόζουν νέες τεχνολογίες που θα μπορούσαν να μεταφερθούν σε άλλα κράτη μέλη.

- **Εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού και των εμπειρογνομόνων των αρμοδίων αρχών επιβολής του νόμου.**
- Εξοπλισμός, μέσα μεταφοράς, συστήματα επικοινωνίας και βασικές εγκαταστάσεις που συνδέονται με την ασφάλεια.

6.3 Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης (TAME)

Η πρόταση του Κανονισμού TAME (2018) προβλέπει συνέχιση της πολιτικής στήριξης για την αποδοτική διαχείριση της μετανάστευσης από τα κράτη μέλη, με κονδύλιο ύψους 10 415 000 000 EUR (σε τρέχουσες τιμές). Το Δεκέμβριο του 2020 συμφωνία για κονδύλια ύψους 9,882 δισ. ευρώ σε τρέχουσες τιμές. Ο Κανονισμός βασίζεται στο άρθρο 3 παρ. 2 της ΣΕΕ και άρθρα 77 παρ. 2, 79 παρ. 2 της ΣΛΕΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2018στ).

Μέσω του TAME η ΕΕ επιθυμεί να συμβάλει στην αποτελεσματική διαχείριση των μεταναστευτικών ροών σύμφωνα με το σχετικό κεκτημένο της Ένωσης για το άσυλο και τη μετανάστευση και σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της Ένωσης όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα.

Οι ειδικοί στόχοι του TAME είναι:

- Ενίσχυση και ανάπτυξη όλων των πτυχών του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου, συμπεριλαμβανομένης της εξωτερικής του διάστασης
- Στήριξη της νόμιμης μετανάστευσης προς τα κράτη μέλη, καθώς και συμβολή στην ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών
- Συμβολή στην αντιμετώπιση της παράτυπης μετανάστευσης και διασφάλιση της αποτελεσματικής επιστροφής και επανεισδοχής στις τρίτες χώρες
- Ενίσχυση της αλληλεγγύης και μοίρασμα της ευθύνης μεταξύ των κρατών μελών, ιδίως όσον αφορά τα κράτη μέλη που πλήττονται περισσότερο από τις προκλήσεις της μετανάστευσης

Η συνεισφορά από τον προϋπολογισμό της Ένωσης κυμαίνεται μεταξύ 75% και 100%, ανάλογα με τη δράση/έργο. Στις δράσεις του TAME συμπεριλαμβάνονται:

- Θέσπιση και ανάπτυξη εθνικών στρατηγικών στον τομέα του ασύλου, της νόμιμης μετανάστευσης, της ένταξης, της επιστροφής και της παράτυπης μετανάστευσης.
- **Δημιουργία διοικητικών δομών, συστημάτων και εργαλείων και την εκπαίδευση του προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών αρχών και άλλων ενδιαφερόμενων μερών.**

- Ανάπτυξη, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών και των διαδικασιών
- Ανταλλαγή πληροφοριών, βέλτιστων πρακτικών και στρατηγικών, , μελέτες και έρευνα, κ.α.
- Δράσεις που αποσκοπούν στην ενίσχυση της ευαισθητοποίησης.
- Παροχή υλικής βοήθειας, συμπεριλαμβανομένης της βοήθειας στα σύνορα.
- Διεξαγωγή των διαδικασιών ασύλου.
- Δημιουργία ή βελτίωση των υποδομών υποδοχής και φιλοξενίας, μεταξύ άλλων την ενδεχόμενη κοινή χρήση αυτών των εγκαταστάσεων από περισσότερα του ενός κράτη μέλη.
- Μεταφορές των δικαιούχων διεθνούς προστασίας..
- Δημιουργία, ανάπτυξη και βελτίωση αποτελεσματικών εναλλακτικών λύσεων αντί της κράτησης, ιδίως για τους ασυνόδευτους ανηλίκους και τις οικογένειες..
- Ανάπτυξη προγραμμάτων κινητικότητας στην Ένωση.
- Παροχή στήριξης στο πλαίσιο της υποβολής αιτήσεων για οικογενειακή επανένωση..
- Μέτρα έγκαιρης ένταξης, όπως είναι η εξατομικευμένη υποστήριξη και τα προγράμματα ένταξης που εστιάζουν στην εκπαίδευση, τη γλωσσική και λοιπή κατάρτιση.
- Συνεργασία μεταξύ κυβερνητικών και μη κυβερνητικών φορέων.
- Αντιμετώπιση των κινήτρων για παράτυπη μετανάστευση..
- Προετοιμασία της επιστροφής.
- Βοήθεια για την επιστροφή, ιδίως την υποστηριζόμενη οικειοθελή επιστροφή.
- Εγκαταστάσεις και υπηρεσίες σε τρίτες χώρες που διασφαλίζουν την κατάλληλη προσωρινή στέγαση και υποδοχή κατά την άφιξη..
- Συνεργασία με τρίτες χώρες για την καταπολέμηση της παράτυπης μετανάστευσης και την αποτελεσματική επιστροφή και επανεισοχή
- Στήριξη και δράσεις σε τρίτες χώρες, μεταξύ άλλων για τις υποδομές, τον εξοπλισμό και άλλα μέτρα, με την προϋπόθεση ότι αυτά συμβάλλουν στην ενίσχυση της αποτελεσματικής συνεργασίας μεταξύ τρίτων χωρών και της Ένωσης και των κρατών μελών της σχετικά με την επιστροφή και την επανεισοχή

6.4 Πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη»

Το νέο πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» 2021-2027 διαθέτει συνολικό προϋπολογισμό 9,2 δισ. Ευρώ. Στόχος του είναι η προώθηση της στρατηγικής για την ψηφιακή ενιαία αγορά και του ψηφιακού μετασχηματισμού των ευρωπαϊκών κοινωνιών και οικονομιών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2018). Το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει επενδύσεις στους υπερυπολογιστές, την τεχνητή νοημοσύνη, την κυβερνοασφάλεια, τις προηγμένες ψηφιακές δεξιότητες και τη διασφάλιση της

ευρείας χρήσης των ψηφιακών τεχνολογιών σε όλους τους τομείς της οικονομίας και της κοινωνίας.

Ο πυλώνας «Ψηφιακές δεξιότητες» περιλαμβάνει το σχεδιασμός και υλοποίηση μακροπρόθεσμων προγραμμάτων κατάρτισης και κύκλων μαθημάτων για το στελεχικό δυναμικό της δημόσιας διοίκησης στις νέες ψηφιακές τεχνολογίες, στις επιχειρήσεις, στην εκπαίδευση, κ.α.

Επίσης, αναφέρεται στη διασφάλιση της ευρείας χρήσης των ψηφιακών τεχνολογιών σε όλους τους τομείς της οικονομίας και της κοινωνία (π.χ. δημόσιες υπηρεσίες, διαλειτουργικότητα κ.α.)

6.5 Πρόγραμμα LIFE 2021-2027

Το πρόγραμμα LIFE ξεκίνησε το 1992 και αποτελεί μία από τις αιχμές της χρηματοδότησης της ΕΕ για το περιβάλλον και το κλίμα. Στην Ελλάδα, κατά το διάστημα 1992-2019 χρηματοδοτήθηκαν 260 έργα LIFE με Έλληνα συντονιστή και συνολικό προϋπολογισμό 419,2 εκατομμύρια Ευρώ.

Σύμφωνα με την νέα πρόταση Κανονισμού για τη θέσπιση Προγράμματος για το Περιβάλλον και τη Δράση για το κλίμα (LIFE) 2021-2027, η Ένωση στοχεύει στον μετασχηματισμό της προς μια οικονομία καθαρή, κυκλική, υψηλής ενεργειακής απόδοσης, χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική στην αλλαγή του κλίματος (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2018ιβ). Η ατζέντα 2030 του ΟΗΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη και οι 17 στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης αποτελούν απαραίτητο πλαίσιο καθοδήγησης για όλες τις πολιτικές της ΕΕ και, κατά συνέπεια, ενσωματώνονται σε ολόκληρο το νέο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2021-2027. Οι βασικές επιλογές του Προγράμματος, μεταξύ άλλων, είναι η μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας, η προστασία και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και η ανάσχεση και αντιστροφή της απώλειας βιοποικιλότητας.

Το πεδίο «Περιβάλλον», που περιλαμβάνει:

- το υποπρόγραμμα «Φύση και βιοποικιλότητα»,
- το υποπρόγραμμα «Κυκλική οικονομία και ποιότητα ζωής».

Το πεδίο «Δράση για το κλίμα», που περιλαμβάνει:

- το υποπρόγραμμα «Μετριασμός και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή»
- το υποπρόγραμμα «Μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας»

Το συνολικό χρηματοδοτικό κονδύλιο για την εφαρμογή του προγράμματος για το διάστημα 2021–2027 ανέρχεται σε 5.450.000.000 EUR σε τρέχουσες τιμές.

Η ενδεικτική κατανομή του ποσού αυτού έχει ως εξής:

- 3.500.000.000 Ευρώ για το πεδίο «Περιβάλλον» (2.150.000.000 EUR για το υποπρόγραμμα «Φύση και βιοποικιλότητα» και 1.350.000.000 EUR για το υποπρόγραμμα «Κυκλική οικονομία και ποιότητα ζωής»),
- 1.950.000.000 Ευρώ για το πεδίο «Δράση για το κλίμα» (950.000.000 EUR για το υποπρόγραμμα «Μετριασμός και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή» και 1.000.000.000 Ευρώ για το υποπρόγραμμα «Μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας»).

Ενδεικτικές κατηγορίες πράξεων που θα μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν:

- Στρατηγικά έργα για την προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας.
- Δράσεις σε περιοχές NATURA.
- Έργα και δράσεις κυκλικής οικονομίας (π.χ. στους τομείς ύδατος και αποβλήτων).
- Καινοτόμα σχέδια για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών πιέσεων στον αστικό χώρο κλπ.
- Έργα για την πρόληψη των κινδύνων από την κλιματική αλλαγή (π.χ. διάβρωση ακτών, πλημμύρες, λειψυδρία).
- Μετάβαση σε καθαρές ενέργειες και στη διασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού με ΑΠΕ.
- Ενεργειακή απόδοση.

6.6 Πρόγραμμα InvestEU 2021-2027

Σύμφωνα με την πρόταση του σχετικού Κανονισμού, προβλέπεται η δημιουργία ενός νέου ευρωπαϊκού υπερ-ταμείου, του InvestEU, προκειμένου η χρηματοδότηση από τον προϋπολογισμό της ΕΕ με τη μορφή δανείων να υπαχθεί σε κοινό πλαίσιο (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2018ια). Πρόκειται για επέκταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων (σχέδιο «Γιούνκερ»), το οποίο μετά το 2015 οδήγησε σε επενδύσεις άνω των 290 δις ευρώ, ενισχύοντας 635.000 ΜΜΕ. Η ποικιλία των χρηματοδοτικών μέσων που υλοποιούνται στο πλαίσιο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2014-2020 έχει οδηγήσει σε ορισμένες επικαλύψεις και προκαλέσει περιπλοκότητα για τους ενδιαμέσους φορείς και τους τελικούς αποδέκτες. Για το λόγο αυτό 14 χρηματοδοτικά μέσα της περιόδου 2014-2020 ενσωματώνονται σε 4 πυλώνες:

- Βιώσιμες υποδομές
- Έρευνα, καινοτομία και ψηφιοποίηση
- Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

- **Κοινωνική επένδυση και δεξιότητες**

Η μόχλευση των ευρωπαϊκών πόρων αποσκοπεί στην κινητοποίηση επενδύσεων άνω των 370 δις ευρώ για την επόμενη Προγραμματική Περίοδο. Με τη σύσταση του νέου Ταμείου η ΕΕ επιδιώκει:

- Τον εξορθολογισμό και απλούστευση των χρηματοδοτήσεων.
- Την αποτελεσματικότερη μόχλευση κεφαλαίων και παροχή βοήθειας στα κράτη μέλη.
- Τη δημιουργία ενός ευέλικτου χαρτοφυλακίου: Οι ραγδαίες τεχνολογικές και επιχειρηματικές εξελίξεις απαιτούν συχνή αναπροσαρμογή και επανεξέταση των προτεραιοτήτων των επενδυτικών στρατηγικών της ΕΕ. Έτσι, ενώ η στήριξη της ΕΕ θα συνεχίσει να εστιάζει στην ενίσχυση των ΜΜΕ, των βιώσιμων υποδομών, την έρευνα και καινοτομία, τη ψηφιοποίηση και τις κοινωνικές υποδομές, τα μέσα επίτευξης των στόχων αυτών αποκτούν επιπρόσθετη ευελιξία και άμεση ανταπόκριση στις αλλαγές της παγκόσμιας αγοράς.
- Την αξιοποίηση της εμπειρογνωμοσύνης των χρηματοδοτικών εταίρων. Η ΕΤΕπ, έχοντας αποκτήσει μεγάλη εμπειρία από τη διαχείριση του ΕΤΣΕ, παραμένει ο βασικός εταίρος του προγράμματος InvestEU.
- Εθνικές και περιφερειακές αναπτυξιακές τράπεζες με αποδεδειγμένη εμπειρία μπορούν να παρέχουν εμπειρογνωμοσύνη και να τα αποτελέσουν χρηματοδοτικούς εταίρους υπό όρους.
- Σύμφωνα με το Άρθρο 3 του σχεδίου Κανονισμού για το InvestEU, ο γενικός στόχος του προγράμματος είναι η στήριξη των στόχων πολιτικής της Ένωσης μέσω χρηματοδοτικών και επενδυτικών δραστηριοτήτων που συμβάλλουν στην ανταγωνιστικότητα και βιωσιμότητα της οικονομίας της ΕΕ, στην κοινωνική αντοχή και αποφυγή αποκλεισμών, στην ενοποίηση των κεφαλαιαγορών της ΕΕ και στην ισχυροποίηση της ενιαίας αγοράς.

Στους ειδικούς στόχους του προγράμματος συμπεριλαμβάνονται

- Η στήριξη χρηματοδοτικών και επενδυτικών πράξεων σχετικών με βιώσιμες υποδομές.
- Η στήριξη χρηματοδοτικών και επενδυτικών δραστηριοτήτων στον τομέα της έρευνας, της καινοτομίας και της ψηφιοποίησης.
- Η αύξηση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση των ΜΜΕ ή/και των επιχειρήσεων μεσαίας κεφαλαιοποίησης.
- Η αύξηση της πρόσβασης σε μικροχρηματοδότηση και χρηματοδότηση για τις κοινωνικές επιχειρήσεις και για κοινωνικές επενδύσεις.

Σύμφωνα με την προσωρινή συμφωνία στην οποία κατέληξαν το Δεκέμβριο του 2020 η Προεδρία του Συμβουλίου και το Κοινοβούλιο σχετικά με το InvestEU, η ενδεικτική κατανομή έναντι των χρηματοδοτικών και επενδυτικών πράξεων είναι ως εξής:

- Βιώσιμες υποδομές: 37,8% (9,9 δις. Ευρώ)

- Έρευνα, καινοτομία και ψηφιοποίηση: 25,1% (6,6 δισ. Ευρώ)
- Μικρομεσαίες επιχειρήσεις: 26,4% (6,9 δισ. Ευρώ)
- Κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες: 10,6% (2,8 δισ. Ευρώ)

Τα κράτη μέλη θα μπορούν να χρησιμοποιούν το πρόγραμμα InvestEU για την υλοποίηση των οικείων σχεδίων στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Επιπλέον, θα έχουν και τη δυνατότητα να διοχετεύουν ορισμένα από τα διαρθρωτικά ταμεία τους στο InvestEU, συμβάλλοντας έτσι στην τροφοδότηση της εγγύησης της ΕΕ. Σύμφωνα με το σχέδιο του ΕΣΠΑ 2021-2027 η Ελλάδα σχεδιάζει να αποδώσει από πόρους του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ συνολικά 345.929.919 Ευρώ για τη χρηματοδότηση των ΜΜΕ (229.033.570 Ευρώ από το ΕΤΠΑ και 116.896.349 Ευρώ από το ΕΚΤ).

Ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων του InvestEU αποτυπώνονται στον Πίνακα 11.

Πίνακας 11: Τομείς παρέμβασης και κατηγορίες δράσεων του InvestEU: Τομείς παρέμβασης και κατηγορίες δράσεων του InvestEU

Τομείς παρέμβασης	Κατηγορίες δράσεων
Ενέργεια	Επέκταση της παραγωγής, του εφοδιασμού ή της χρήσης καθαρών και βιώσιμων μορφών ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές
	Βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης και εξοικονόμησης ενέργειας στις υποδομές και στις επιχειρήσεις
	Ανάπτυξη έξυπνων βιώσιμων υποδομών ενέργειας και εκσυγχρονισμού των υφιστάμενων (στο επίπεδο της μεταφοράς και της διανομής, τεχνολογίες αποθήκευσης)
	Παραγωγή και προσφορά συνθετικών καυσίμων από ανανεώσιμες/με ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα πηγές, εναλλακτικά καύσιμα στις μεταφορές
	Υποδομές δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα
Μεταφορές	Έργα στήριξης της ανάπτυξης των υποδομών του ΔΕΔ-Μ, συμπεριλαμβανομένων των αστικών κόμβων, των θαλάσσιων λιμένων, τερματικών σταθμών πολυτροπικών μεταφορών και της σύνδεσής τους με τα κύρια δίκτυα

	Έργα έξυπνης και βιώσιμης αστικής κινητικότητας που στοχεύουν σε τρόπους αστικών μεταφορών χαμηλών εκπομπών, στην προσβασιμότητα, στην ατμοσφαιρική ρύπανση και τον θόρυβο, την κατανάλωση ενέργειας και τα ατυχήματα
	Στήριξη της ανανέωσης και μετασκευής κινητών στοιχείων ενεργητικού στον τομέα των μεταφορών με σκοπό την ανάπτυξη λύσεων κινητικότητας χαμηλών εκπομπών (π.χ. ηλεκτροκίνηση)
	Ανάπτυξη μεταφορικών υποδομών
	Υποδομές εναλλακτικών καυσίμων, συμπεριλαμβανομένων υποδομών ηλεκτρικής φόρτισης
Περιβάλλον και Πόροι	Υποδομές στον τομέα των υδάτων, μεταξύ άλλων της ύδρευσης και αποχέτευσης, συμπεριλαμβανομένων των παράκτιων υποδομών και άλλων σχετικών με το νερό πράσινων υποδομών
	Υποδομές διαχείρισης αποβλήτων
	Έργα βιώσιμης αγροτικής ανάπτυξης
	Δράσεις για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, συμπεριλαμβανομένης μείωσης της επικινδυνότητας των φυσικών καταστροφών
	Έργα και δράσεις στον τομέα της κυκλικής οικονομίας
Ψηφιακές υποδομές	Ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών συνδεσιμότητας
	Εγκατάσταση ψηφιακών δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας
Έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία	Δημιουργία ερευνητικών-καινοτομικών clusters
	Έργα συνεργασίας μεταξύ της ακαδημαϊκής κοινότητας και της οικονομίας
	Μεταφορά γνώσης και τεχνολογίας
	Προώθηση της έρευνας στους τομείς της βιο-οικονομίας και βιοτεχνολογίας
Ψηφιακές τεχνολογίες	Ανάπτυξη και εγκατάσταση ψηφιακών τεχνολογιών και υπηρεσιών
Χρηματοδότηση ΜΜΕ	Παροχή κεφαλαίου κίνησης και επενδύσεων

	Παροχή χρηματοδότησης υψηλού κινδύνου από το αρχικό στάδιο έως το στάδιο επέκτασης για να εξασφαλιστεί η τεχνολογική υπεροχή σε καινοτόμους και βιώσιμους τομείς
Στήριξη επενδύσεων σε ειδικούς τομείς	Τουρισμός και Πολιτισμός
	Βιώσιμη γεωργία, δασοκομία, αλιεία, υδατοκαλλιέργεια και άλλα στοιχεία της ευρύτερης βιώσιμης βιοοικονομίας
Κοινωνικές επενδύσεις	Μικρο-χρηματοδότηση, χρηματοδότηση κοινωνικών επιχειρήσεων και της κοινωνικής οικονομίας
	Εκπαίδευση, κατάρτιση
	Εκπαίδευση και κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένης της νηπιακής εκπαίδευσης και φροντίδας, εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις, στέγαση των σπουδαστών και ψηφιακό εξοπλισμό
	Υγεία και μακροχρόνια περίθαλψη, συμπεριλαμβανομένων των κλινικών, νοσοκομείων, της πρωτοβάθμιας περίθαλψης, των οικιακών υπηρεσιών και της φροντίδας σε επίπεδο τοπικής κοινότητας
	Στήριξη καινοτόμων λύσεων στον τομέα της υγείας, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών υγείας και νέα μοντέλων φροντίδας

6.7 Πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»

Το πρόγραμμα-πλαίσιο της ΕΕ για την έρευνα και την καινοτομία για την περίοδο 2021-2027 προσδιορίζεται στην πρόταση του νέου σχετικού κανονισμού (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2018ι). Ο προτεινόμενος προϋπολογισμός του Προγράμματος ανέρχεται σε 94,1 δισ.

Βασικός στόχος αυτού του ειδικού Προγράμματος είναι η ενίσχυση της επιστημονικής και τεχνολογικής βάσης της Ένωσης και η ενδυνάμωση της καινοτομίας, ώστε να προαχθεί η ανταγωνιστικότητα της Ένωσης και, ειδικά, της βιομηχανίας της, και επιτευχθούν οι στόχοι των στρατηγικών προτεραιοτήτων της Ένωσης και να αντιμετωπιστούν οι παγκόσμιες προκλήσεις, όπως οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ.

Το Πρόγραμμα διαρθρώνεται σε τρεις (3) βασικούς πυλώνες, όπως:

- Πυλώνας I: Ανοικτή επιστήμη, ο οποίος επιδιώκει, πρωτίστως, τη δημιουργία και διάδοση νέας γνώσης.
- Πυλώνας II: Παγκόσμιες προκλήσεις και βιομηχανική ανταγωνιστικότητα, ο οποίος απαρτίζεται από συνιστώσες όπως «Υγεία», «Πολυδεκτική και ασφαλής κοινωνία», «Ψηφιακές τεχνολογίες και βιομηχανία», «Κλίμα, ενέργεια και κινητικότητα», «Τρόφιμα και φυσικοί πόροι», κ.α.
- Πυλώνας III: Ανοικτή καινοτομία, με συνιστώσες το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας (ΕΣΚ), τα ευρωπαϊκά οικοσυστήματα καινοτομίας και το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας (ΕΙΚΤ).

Ο Πίνακας 12 περιλαμβάνει ορισμένες ενδεικτικές δράσεις του προγράμματος που αναφέρονται στην έρευνα, καινοτομία και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.

Πίνακας 12: Πυλώνες και ενδεικτικές δράσεις του Προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»

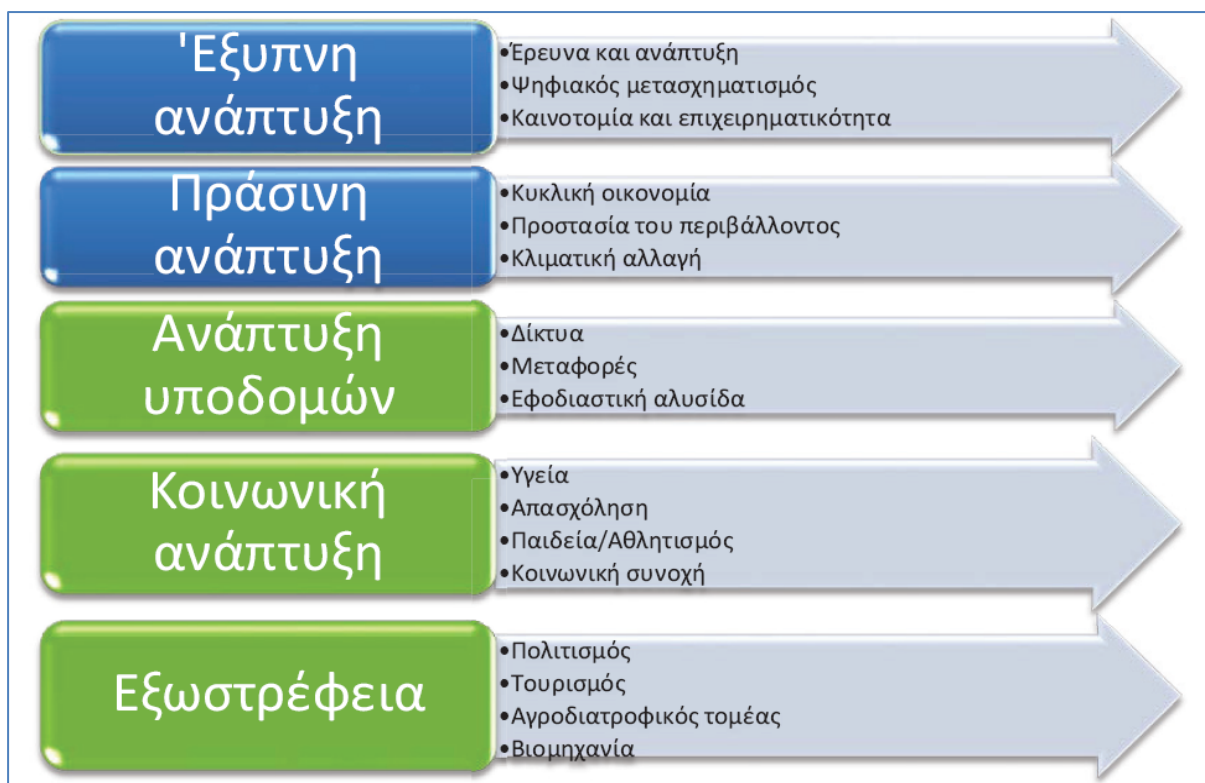
Πυλώνες	Κατηγορίες δράσεων
Πυλώνας I «Ανοικτή επιστήμη»	Προαγωγή της αριστείας μέσω της διασυνοριακής, διατομεακής και διεπιστημονικής κινητικότητας των ερευνητών
	Ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου και της ανάπτυξης δεξιοτήτων
	Ανάπτυξη ερευνητικών υποδομών
Πυλώνας II «Παγκόσμιες προκλήσεις και βιομηχανική ανταγωνιστικότητα»	Έρευνα και ανάπτυξη συστημάτων για την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας στον κυβερνοχώρο
	Έρευνα για τη διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς
	Έρευνα και ανάπτυξη εργαλείων, τεχνολογιών και ψηφιακών λύσεων για την υγεία και την περίθαλψη
	Έρευνα και ανάπτυξη για την αξιοποίηση των ΑΠΕ
	Ανάπτυξη συστημάτων παραγωγής και αποθήκευσης ενέργειας – έξυπνα συστήματα μεταφοράς
	Μετάβαση κλάδων της οικονομίας στην κυκλική και πράσινη οικονομία
Ανάπτυξη βιομηχανικών, ψηφιακών και κυκλικών τεχνολογιών – ανάπτυξη υλικών	

	Έρευνα στις μεταφορές για χρήση φιλικής προς το περιβάλλον ενέργειας, για αύξηση της ασφάλειας στις μεταφορές.
	Έρευνα για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής
	Προστασία, αποκατάσταση, βιώσιμη διαχείριση και χρήση φυσικών και βιολογικών πόρων από γη και θάλασσα
	Έρευνα στους τομείς της επιτήρησης και προστασίας του περιβάλλοντος – προστασία της βιοποικιλότητας
Πυλώνας III «Ανοικτή καινοτομία»	Ανάπτυξη οικοσυστήματος για την καινοτόμο επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα
	Διασύνδεση φορέων έρευνας με φορείς άλλων ευρωπαϊκών χωρών
	Ανάπτυξη δεξιοτήτων επιχειρηματικότητας και καινοτομίας στο πλαίσιο διά βίου μάθησης

6.8 Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης

Με την Πράξη 38 της 31-8-2020 του Υπουργικού Συμβουλίου (ΦΕΚ Α' 174/10/09/2020) εγκρίθηκε το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ) για την προγραμματική περίοδο 2021-2025 (Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων 2020β). Το ΕΠΑ καθορίζει τις προτεραιότητες ανά τομέα πολιτικής στο πλαίσιο των εθνικών αναπτυξιακών στόχων, τους ειδικούς στόχους και δράσεις, το συνολικό και ανά Πρόγραμμα προϋπολογισμό, καθώς και τα αποτελέσματα που επιδιώκονται με την εφαρμογή του. Οι αναπτυξιακοί στόχοι του ΕΠΑ αναπτύσσονται σε πέντε πυλώνες: Έξυπνη Ανάπτυξη, Πράσινη Ανάπτυξη, Κοινωνική Ανάπτυξη, Ανάπτυξη Υποδομών και Εξωστρέφεια. Οι πυλώνες αυτοί περιλαμβάνουν συγκεκριμένα πεδία παρέμβασης, όπως φαίνεται και από το παρακάτω γράφημα.

Πηγή: ΕΠΑ

Οι πυλώνες και οι βασικές κατηγορίες παρεμβάσεων αποτυπώνονται στον Πίνακα 13.

Πίνακας 13: Πυλώνες και οι βασικές κατηγορίες παρεμβάσεων του ΕΠΑ 2021-2025

Πυλώνες	Κατηγορίες Παρεμβάσεων
Έξυπνη Ανάπτυξη	Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών κέντρων και προγραμμάτων σε δυναμικούς οικονομικούς τομείς
	Δημιουργία ερευνητικής τεχνογνωσίας και λύσεων ΤΠΕ στη διοίκηση
	Συστάδες ανάπτυξης
	Ηλεκτρονική υγεία
	Ψηφιακές δεξιότητες
Πράσινη ανάπτυξη	Στήριξη επενδύσεων στις ΑΠΕ
	Ενεργειακή μετάβαση – απεξάρτηση από πετρέλαιο
	Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων
	Παροχή πόσιμου νερού-διαχείριση υδάτων
	Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων
	Πράσινη επιχειρηματικότητα
Κοινωνική ανάπτυξη	Υγεία-υποδομές, εξοπλισμοί

	Δράσεις εκπαίδευσης και κατάρτισης
	Αντιμετώπιση ανισοτήτων στις κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες
	Ολοκληρωμένη ανάπτυξη
	Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός υποδομών στην εκπαίδευση
Ανάπτυξη υποδομών	Υποδομές ΤΠΕ
	Ανάπτυξη, βελτίωση, συντήρηση και εκσυγχρονισμός, οδικών, λιμενικών και αεροπορικών υποδομών
	Ανάπτυξη, βελτίωση, συντήρηση και εκσυγχρονισμός υδατοδρομίων
	Ψηφιοποίηση μεταφορών
Εξωστρέφεια	Πρώθηση τουρισμού σε ανερχόμενες αγορές
	Πρώθηση και ανάπτυξη υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού
	Ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος
	Μουσεία και πολιτιστικά κέντρα, υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού
	Πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες
	Ενίσχυση εξωστρέφειας επιχειρήσεων – εξαγωγές, ένταξη σε διεθνή δίκτυα προστιθέμενης αξίας
	Ανάπτυξη και προώθηση προϊόντων με ΠΟΠ και ΠΓΕ

6.9 Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Next Generation EU)

Για να συμβάλει στην αποκατάσταση των οικονομικών και κοινωνικών ζημιών που προκάλεσε η πανδημία του κορονοϊού, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε στις 26 Μαΐου 2020 ένα εκτεταμένο σχέδιο ανάκαμψης για την Ευρώπη, το οποίο βασίζεται στην αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων που παρέχει ο προϋπολογισμός της ΕΕ. Στις 21 Ιουλίου 2020, οι ηγέτες της ΕΕ συμφώνησαν σχετικά με το εν λόγω σχέδιο ανάκαμψης και το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο για την περίοδο 2021-2027 (Ευρωπαϊκή Ένωση 2021β). Οι ηγέτες της ΕΕ εξουσιοδότησαν την Επιτροπή να δανειστεί εξ ονόματος της ΕΕ και με εγγύηση τον προϋπολογισμό της ΕΕ, από τις κεφαλαιαγορές 750 δις ευρώ. Τα 360 δις μπορούν να χρησιμοποιηθούν για δάνεια και τα 390 δις για δαπάνες μέσω του προϋπολογισμού. Οι νομικές δεσμεύσεις του

Προγράμματος θα γίνονται ως την 31^η Δεκεμβρίου 2023, οι δε σχετικές πληρωμές μέχρι το τέλος του 2026.

Τα ποσά στο πλαίσιο του NGEU για επί μέρους προγράμματα κατανέμονται ως εξής(Ευρωπαϊκή Ένωση 2021β, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο 2020):

- **Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF): 672,5 δις ευρώ**
  - Δάνεια: 360 δις ευρώ
  - Επιχορηγήσεις: 312,5 δις ευρώ
  - Εθνικά Σχέδια Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε συμφωνία με τους στόχους του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, καθώς και σε σχέση με την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και την ανθεκτικότητα των εθνικών οικονομιών
  - Τα εθνικά σχέδια ανάκαμψης καταρτίζονται για τα έτη 2021-2023 και αξιολογούνται από την Επιτροπή
  - Τα εθνικά σχέδια εγκρίνονται από το Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία
- **REACT-EU 47,5 δις ευρώ**
  - Μηχανισμός για ευέλικτες επιχορηγήσεις της πολιτικής συνοχής για δήμους, νοσοκομεία και επιχειρήσεις μέσω των διαχειριστικών αρχών των κρατών μελών
  - Επιπρόσθετη χρηματοδότηση της πολιτικής συνοχής το διάστημα 2020-2023
  - Δεν απαιτείται εθνική συγχρηματοδότηση
- **«Ορίζων Ευρώπη»: 5 δις ευρώ**
  - Για δαπάνες έρευνας και καινοτομίας.
- **“Invest EU”:** 5,6 δις ευρώ
  - Μηχανισμός για παροχή εγγύησης από τον προϋπολογισμό της ΕΕ για τη χρηματοδότηση επενδυτικών έργων μέσω του ομίλου της ΕΤΕπ και των εθνικών αναπτυξιακών τραπεζών
- **Αγροτική Ανάπτυξη: 7,5 δις ευρώ**
  - Ενίσχυση του του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης με 15 δις. ευρώ για να βοηθηθούν οι αγροτικές περιοχές να προχωρήσουν στις διαρθρωτικές αλλαγές που υπαγορεύει η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και να επιτύχουν τους φιλόδοξους στόχους που θέτουν οι νέες στρατηγικές «Βιοποικιλότητα» και «Από το αγρόκτημα στο πιάτο»
- **Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης: 10 δις ευρώ**
  - Ενίσχυση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης με ποσό έως 40 δις. ευρώ, με σκοπό να βοηθηθούν τα κράτη μέλη στην επιτάχυνση της μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα

- **rescEU: 1,9 δις**
  - Ενίσχυση του rescEU, του μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας της ΕΕ, για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης μεγάλης κλίμακας
  - Ο Μηχανισμός παρέχει επιχορηγήσεις και δημόσιες συμβάσεις που διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή

6.10 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το οποίο εγκρίθηκε από την ΕΕ, διεκδικεί από την ΕΕ 32 δις ευρώ. Προβλέπει επιχορηγήσεις Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας 16,4 δις, καθώς και επιχορηγήσεις από REACT-EU, Δίκαιη Μετάβαση και Αγροτική Ανάπτυξη 3 δις ευρώ. Επίσης, προβλέπονται δάνεια ύψους 12,6 δις (Υπουργείο Οικονομικών 2021).

Οι βασικοί του πυλώνες είναι:

- Πράσινη μετάβαση
- Ψηφιακός μετασχηματισμός
- Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή
- Ιδιωτικές επενδύσεις και οικονομικός και θεσμικός μετασχηματισμός

Σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0», που παρουσιάστηκε από την Κυβέρνηση στις 2.4.2021, συνολικοί πόροι που επιδιώκει να κινητοποιήσει το πρόγραμμα ανά πυλών και άξονα προτεραιότητας αποτυπώνονται στον Πίνακα 14.

Πίνακας 14: Συνολικοί επενδυτικοί πόροι που κινητοποιεί το Ταμείο Ανάκαμψης

Πυλώνες και Άξονες	Προϋπολογισμός Ταμείου Ανάκαμψης	Επενδυτικοί Πόροι που Κινητοποιούνται
1. Πράσινη Μετάβαση	(σε εκ. €)	(σε εκ. €)
1.1 Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον	1.200	2.574
1.2 Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση	2.544	4.279
1.3 Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών	520	1.197
1.4 Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας	1.762	2.345
Σύνολο Πόρων Πυλώνα 1	6.026	10.395

2. Ψηφιακή Μετάβαση		
2.1 Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος	453	453
2.2 Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους	1.308	1.308
2.3 Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων	375	475
Σύνολο Πόρων Πυλώνα 2	2.136	2.236
3. Απασχόληση, Δεξιότητες, Κοινωνική Συνοχή		
3.1 Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας	760	760
3.2 Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης	2.311	2.412
3.3 Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας	1.536	1.536
3.4 Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές	601	601
Σύνολο Πόρων Πυλώνα 3	5.208	5.310
4. Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας		
4.1 Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης	183	183
4.2 Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης	184	184
4.3 Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης	231	331
4.4 Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών	25	25
4.5 Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας	444	554
4.6 Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας	3.520	6.121
4.7 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών	234	409
Σύνολο Πόρων Πυλώνα 4	4.821	7.806
Γενικό άθροισμα	18.191	25.748
Δάνεια	12.728	31.819
Συνολικοί Επενδυτικοί Πόροι	30.919	57.567

Σε σύνδεση με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο προ βλέπονται και οι παρακάτω μεταρρυθμίσεις:

- Βελτίωση και εκσυγχρονισμός του πλαισίου για το ατομικό εργατικό δίκαιο (Άξονας 3.1.)
- Νέο πλαίσιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Άξονας 3.2.)
- Μεταρρύθμιση του πρωτοβάθμιου συστήματος υγειονομικής περίθαλψης και της ηλεκτρονικής υγείας - συμπεριλαμβανομένου ενός ηλεκτρονικού ιατρικού ιατρικού μητρώου και της τηλεϊατρικής (Άξονας 3.3.)
- Υλοποίηση σε εθνικό επίπεδο του υπολογισμού του φόρου ακίνητης περιουσίας βάσει των αγοραίων αξιών και υπολογισμός του ΕΝΦΙΑ και άλλων φόρων σύμφωνα με τις αξίες της αγοράς (Άξονας 4.1.)
- Εφαρμογή της ηλεκτρονικής κατάθεσης νομικών εγγράφων, ολοκλήρωση της φάσης II της θέσπισης του συστήματος ηλεκτρονικής δικαιοσύνης (ΟΣΔΥ-ΠΠ) και της υπηρεσίας "JustStat" για συλλογή και επεξεργασία δεδομένων (Άξονας 4.3.)
- Εφαρμογή μεταρρυθμίσεων που αποσκοπούν στην αποκατάσταση της υγείας του τραπεζικού συστήματος, συμπεριλαμβανομένων των προσπαθειών εξυγίανσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, διασφαλίζοντας τη συνεχή αποτελεσματικότητα του σχετικού νομικού πλαισίου (Άξονας 4.4.)
- Ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης της αδειοδότησης επενδύσεων, με την ολοκλήρωση της απλοποίησης των διαδικασιών στους συμφωνημένους υπόλοιπους τομείς και τη νομοθεσία επιθεώρησης και με την ανάπτυξη των σχετικών συστημάτων ΤΠΕ (Άξονας 4.7.)
- Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και έργα διασύνδεσης, και γενικά καθαρή και αποδοτική παραγωγή και χρήση ενέργειας (Άξονας 1.1.)
- Αποδοτική χρήση ενέργειας σε κτίρια και ανάπλαση αστικών περιοχών (Άξονας 1.2.)
- Ασφαλείς και βιώσιμες μεταφορές και εφοδιαστική (logistics) (Άξονες 1.3., 4.6.)
- Περιβαλλοντική προστασία (Άξονας 1.4.)
- Ψηφιακές υποδομές πολύ υψηλής χωρητικότητας (Άξονας 2.1.)
- Αποτελεσματικότητα και ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης (Άξονας 2.2.)
- Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων (Άξονας 2.3.)
- Απασχολησιμότητα (Άξονας 3.1.): εφαρμογή μέτρων όπως τα συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας (short-time work schemes, ΣΥΝ-ΕΡΓΑΣΙΑ) και με τη διασφάλιση αποτελεσματικής στήριξης της ενεργού συμμετοχής στον εργασιακό βίο.
- Εκπαίδευση και δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένων και των ψηφιακών (Άξονας 3.2.)
- Υγεία (Άξονας 3.3.): ενίσχυση της ανθεκτικότητας του συστήματος υγείας και εξασφάλιση επαρκούς και ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη
- Έρευνα και ανάπτυξη (Άξονας 4.5.)
- Διασφάλιση ίσης μετάβασης σε περιοχές που ο λιγνίτης θα καταργηθεί σταδιακά (Άξονας 1.1.)

- Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές (Άξονας 3.4.).
- CSR 1 – 2020: Να λάβει η Ελλάδα όλα τα αναγκαία μέτρα, σύμφωνα με τη γενική ρήτρα διαφυγής του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19, την ενίσχυση της οικονομίας και τη στήριξη της επακόλουθης ανάκαμψης.
- CSR 3 – 2020: Να εφαρμόσει ταχέως μέτρα για την παροχή ρευστότητας και τη συνεχή ροή πιστώσεων και λοιπής χρηματοδότησης προς την οικονομία, με ιδιαίτερη έμφαση στις ΜμΕ που πλήττονται περισσότερο απ

7. Η πολιτική της ΕΕ για την ενίσχυση της ασφάλειας και της συνεργασίας στον τομέα της ασφάλειας μεταξύ των κρατών μελών

7.1 Η αστυνομική συνεργασία στο πλαίσιο των τριών πυλών της Ευρωπαϊκής Ένωσης
 Η δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (ΧΕΑΔ) συνιστά έναν από τους τρεις (3) κεντρικούς πυλώνες της ΕΕ. Το Άρθρο 3 παράγραφος 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) προτάσσει το στόχο αυτόν από άλλους, όπως είναι η εσωτερική αγορά.

Παρόλο που η εθνική ασφάλεια ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών, λόγω της εφαρμογής των τεσσάρων ελευθεριών και της διεθνοποίησης της εγκληματικότητας η προστασία της απαιτεί συνεργασία και συντονισμό σε επίπεδο ΕΕ (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2021). Σύμφωνα με το άρθρο 67 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), ο στόχος της εξασφάλισης υψηλού επιπέδου ασφάλειας σε έναν ΧΕΑΔ θα πρέπει να επιτευχθεί με μέτρα και δράσεις για την πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας, καθώς και με μέτρα και δράσεις για το συντονισμό και τη συνεργασία μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου και άλλων εθνικών αρχών των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων του συντονισμού και της συνεργασίας με τους οικείους οργανισμούς της Ένωσης και άλλους σχετικούς ενωσιακούς φορείς, όπως επίσης με τις ενδιαφερόμενες τρίτες χώρες και τους σχετικούς διεθνείς οργανισμούς.

Η αστυνομική συνεργασία ξεκίνησε το 1976 μέσω ενός νέου διακυβερνητικού δικτύου εκπροσώπων των Υπουργείων Δικαιοσύνης και Εσωτερικών των κρατών μελών, που έλαβε το τίτλο «Ομάδα Trevi» (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2021). Για πρώτη φορά η Συνθήκη του Μάαστριχτ όρισε τα πεδία κοινού ενδιαφέροντος, όπως τρομοκρατία, ναρκωτικά και άλλες μορφές διεθνούς εγκληματικότητας, που κατέστησαν αναγκαία την αστυνομική συνεργασία στην Ένωση. Το 1995 υπεγράφη και η συμφωνία για την ίδρυση της «Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας» (Europol).

Όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 15 η αστυνομική συνεργασία είναι ο τρίτος άξονας για την δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Ειδικότερα εμπεριέχει τα εξής:

- Συνεργασία όλων των αρμόδιων αρχών.
- Συλλογή-ανταλλαγή πληροφοριών.
- Κατάρτιση – ανταλλαγές προσωπικού.
- Κοινές τεχνικές έρευνας.
- Επιχειρησιακή συνεργασία.
- Europol (1995).
- Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (CEPOL, 2005).
- OLAF-Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για την καταπολέμηση της Απάτης.
- Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (EMCDDA).

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η κατάρτιση των στελεχών των αρμόδιων αρχών ασφάλειας και η ίδρυση και λειτουργία της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας αποτελούν βασικές δράσεις της ΕΕ”.

Πίνακας 15			
ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ	ΧΩΡΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	
		ΚΟΙΝΗ-ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ-ΕΝΙΑΙΑ ΑΓΟΡΑ	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ
ΚΟΙΝΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ Ειδικοί κανόνες και διαδικασίες Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Συμβούλιο, Ύπατος εκπρόσωπος της ΕΕ Αμοιβαία πολιτική αλληλεγγύη, σύγκλιση δράσεων Γενικοί προσανατολισμοί, έκδοση αποφάσεων Κοινές στάσεις, κοινή επιχειρησιακή δράση Θέσπιση νομοθετικών πράξεων αποκλείεται Ελάχιστες περιπτώσεις ειδική πλειοψηφία Συνεχής συνεννόηση κρατών μελών Συνεργασία διπλωματικών αντιπροσωπειών Διορισμός ειδικών εντεταλμένων Συντονισμός δράσης στα πλαίσια διεθνών οργανισμών Κράτη μέλη Συμβουλίου Ασφαλείας Σύναψη διεθνών συμφωνιών Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας	ΕΛΕΓΧΟΙ ΣΤΑ ΣΥΝΟΡΑ, ΑΣΥΛΟ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ Ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης εξωτερικών συνόρων (FRONTEX, 2004) Κοινή πολιτική θεωρήσεων και παραμονής Κανένας έλεγχος στα εσωτερικά σύνορα Ενιαίο καθεστώς ασύλου Κοινή μεταναστευτική πολιτική Λαθρομετανάστευση Καταπολέμηση εμπορίας ανθρώπων Κράτη μέλη καθορίζουν όγκο μεταναστών	ΤΕΣΣΕΡΕΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ Εργαζομένων Εμπορευμάτων Υπηρεσιών Κεφαλαίων	ΚΟΙΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ (ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ) ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ Τελωνειακή ένωση Κοινή εμπορική πολιτική Κανόνες ανταγωνισμού Νομισματική πολιτική για τα κράτη της Ευρωζώνης Διατήρηση βιολογικών πόρων της θάλασσας Διεθνείς συμφωνίες (όπου προβλέπεται)

ΚΟΙΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑΣ Στοιχείο της ΚΕΠΠΑ Στρατιωτικά και μη στρατιωτικά μέσα Προοδευτικά κοινή αμυντική πολιτική και κοινή άμυνα Σεβασμός στις ιδιαιτερότητες κρατών μελών και στις υποχρεώσεις των κρατών μελών του ΝΑΤΟ Συμμετοχή σε πολυεθνικές δυνάμεις Ομόφωνες αποφάσεις Βοήθεια σε περίπτωση ένοπλης επίθεσης στο έδαφος ενός κ-μ Ανάθεση από το Συμβούλιο εκτέλεσης αποστολής σε ομάδα κ-μ Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας	ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ Αμοιβαία αναγνώριση δικαστικών και εξώδικων αποφάσεων Διασυνοριακή επίδοση πράξεων Σύγκλιση νομοθεσιών Συνεργασία δικαστικών αρχών Κανόνες για ορισμό διασυνοριακών εγκλημάτων Μονάδα Eurojust (2002)	ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΗΣΗΣ Προσώπων Ελεύθερων επαγγελματιών Επιχειρήσεων	ΣΥΝΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ Εσωτερική αγορά Κοινωνική πολιτική Οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή Γεωργία και αλιεία Περιβάλλον Προστασία καταναλωτών Μεταφορές Διευρωπαϊκά δίκτυα Ενέργεια Χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης Δημόσια υγεία Διεθνής αναπτυξιακή συνεργασία και βοήθεια
	ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ Συνεργασία όλων των αρμόδιων αρχών Συλλογή-ανταλλαγή πληροφοριών Κατάρτιση – ανταλλαγές προσωπικού Κοινές τεχνικές έρευνας Επιχειρησιακή συνεργασία Europol (1995) Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (CEPOL, 2005)		ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ Οικονομική πολιτική Απασχόληση Δημοσιονομική πειθαρχία
	ΟΛΑΦ-Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για την καταπολέμηση της Απάτης Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (EMCDDA)		ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΑ Ανθρώπινη υγεία Βιομηχανία Πολιτισμός Τουρισμός Παιδεία, επαγγελματική κατάρτιση, νεολαία, αθλητισμός Πολιτική προστασία Διοικητική συνεργασία

Η Συνθήκη της Λισαβόνας (ΣΛΕΕ) ενίσχυσε και απλοποίησε το θεσμικό πλαίσιο της αστυνομικής συνεργασίας στην ΕΕ. Έτσι, οι αποφάσεις στο πεδίο αυτό εγκρίνονται βάσει της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας, δηλαδή με συναπόφαση).

Οι σημαντικότερες αποφάσεις στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας είναι (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2021):

- Η Οδηγία 2013/40/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Αυγούστου 2013, για τις επιθέσεις κατά συστημάτων πληροφοριών (Οδηγία για το κυβερνο-έγκλημα).
- Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2015/2219 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2015, σχετικά με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου.
- Η Οδηγία (ΕΕ) 2016/681 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, σχετικά με τη χρήση των δεδομένων που περιέχονται στις καταστάσεις ονομάτων επιβατών (PNR) για την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και σοβαρών εγκλημάτων.
- Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2016/794 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2016, για τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (Europol).
- Η Οδηγία (ΕΕ) 2016/1148 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Ιουλίου 2016, σχετικά με μέτρα για υψηλό κοινό επίπεδο ασφάλειας συστημάτων δικτύου και πληροφοριών σε ολόκληρη την Ένωση.
- Η Οδηγία (ΕΕ) 2017/541 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2017, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.
- Η Οδηγία (ΕΕ) 2017/853 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 2017 σχετικά με τον έλεγχο της απόκτησης και της κατοχής όπλων.
- Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1726 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, σχετικά με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη λειτουργική διαχείριση συστημάτων ΤΠ μεγάλης κλίμακας στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (eu-LISA).
- Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1862 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2018, σχετικά με την εγκατάσταση, τη λειτουργία και τη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (SIS) στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας και της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις.
- Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2019/818 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2019, για τη θέσπιση πλαισίου διαλειτουργικότητας μεταξύ των συστημάτων πληροφοριών της ΕΕ στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας, του ασύλου και της μετανάστευσης.

- Η Οδηγία (ΕΕ) 2019/1153 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για τη θέσπιση κανόνων με σκοπό τη διευκόλυνση της χρήσης χρηματοοικονομικών και άλλων πληροφοριών για την πρόληψη, την ανίχνευση, τη διερεύνηση ή τη δίωξη ορισμένων ποινικών αδικημάτων.

7.2 Οργανισμοί και Όργανα της ΕΕ στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας

Ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (Europol)

Η Europol ιδρύθηκε, με έδρα τη Χάγη, προκειμένου να προωθηθεί και βελτιωθεί η ασφάλεια της ΕΕ, μέσω της υποστήριξης των κρατών μελών στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, της τρομοκρατίας, του κυβερνοεγκλήματος και άλλων σοβαρών μορφών οργανωμένου εγκλήματος (Δροσάκη 2018). Η Europol συνεργάζεται με πολλά κράτη εκτός της ΕΕ, αλλά και αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς. Λειτουργεί ως κέντρο υποστήριξης επιχειρήσεων επιβολής του νόμου και ως κόμβος ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με εγκληματικές δραστηριότητες. Λόγω της εμφάνισης νέων μορφών διασυνοριακής εγκληματικότητας η Europol δημιούργησε τις κάτωθι ειδικές δυνάμεις:

- Το Ευρωπαϊκό Κέντρο για τα εγκλήματα στον κυβερνοχώρο της Europol (EC3,) που ενισχύει την επιβολή του νόμου όσον αφορά το κυβερνο-έγκλημα στην ΕΕ και για την καταπολέμηση του διαδικτυακού εγκλήματος.
- Το Ευρωπαϊκό Αντιτρομοκρατικό Κέντρο της Europol (ECTC), ένα επιχειρησιακό κέντρο και κόμβο εμπειρογνωμοσύνης για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας στην ΕΕ.
- Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Χρηματοοικονομικού και Οικονομικού Εγκλήματος (EFEC), μια επιχειρησιακή πλατφόρμα για τη στήριξη των κρατών μελών στην αντιμετώπιση του χρηματοπιστωτικού και οικονομικού εγκλήματος.
- Το Financial Intelligence Units (FIU.net), ένα δίκτυο υπολογιστών που υποστηρίζει τις μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών της ΕΕ στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας..
- Η Internet Referral Unit (EU IRU), μια μονάδα για την αναφορά διαδικτυακού περιεχομένου, που εντοπίζει και ερευνά κακόβουλο περιεχόμενο στο διαδίκτυο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Η Μόνιμη Επιτροπή Επιχειρησιακής Συνεργασίας σε Θέματα εσωτερικής ασφάλειας (COSI)

Πρόκειται για μια μόνιμη επιτροπή εντός του Συμβουλίου, η οποία δημιουργήθηκε με απόφαση του Συμβουλίου (2010), στη βάση του άρθρου 71 της ΣΛΕΕ. Στόχος της επιτροπής αυτής είναι η προώθηση και ενίσχυση της επιχειρησιακής συνεργασίας σε θέματα εσωτερικής ασφάλειας

μέσω του συντονισμού της δράσης των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών, με συμμετοχή και εκπροσώπων των αρμόδιων οργανισμών και οργάνων της ΕΕ (Δροσάκη 2018).

Κέντρο Ανάλυσης Πληροφοριών της ΕΕ (INTCEN)

Το Κέντρο Ανάλυσης Πληροφοριών της ΕΕ (INTCEN) συνιστά Διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (EYED) και έχει ως αντικείμενο τη στρατηγική ανάλυση. Η συμβολή της αστυνομική συνεργασία και ασφάλεια επιτυγχάνεται μέσω της αξιολόγησης των απειλών. Οι πληροφορίες που συγκεντρώνει και αξιολογεί μπορεί να είναι χρήσιμες και από επιχειρησιακής απόψεως, όταν, για παράδειγμα, αφορούν προορισμούς, κίνητρα και κινήσεις των τρομοκρατών (Δροσάκη 2018).

7.3 Ευρωπαϊκές και εθνικές εκπαιδευτικές δομές στο τομέα της ασφάλειας

7.3.1 Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (CEPOL)

Για την εκπαίδευση και κατάρτιση των αστυνομικών στελεχών των κρατών μελών της ΕΕ, την ανταλλαγή γνώσεων και την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών αστυνομικών αρχών ιδρύθηκε το 2005 (Απόφαση 2005/681/ΔΕΥ του Συμβουλίου) η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (ΕΑΑ-CEPOL), ως όργανο της Ένωσης. Η κατάρτιση των στελεχών της αστυνομίας μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων κατάρτισης και ανταλλαγών αποτελεί βασικό στόχο του «Προγράμματος της Στοκχόλμης — Μια ανοικτή και ασφαλής Ευρώπη που εξυπηρετεί και προστατεύει τους πολίτες», που υιοθετήθηκε το 2010 (Στεργιούλης 2003, Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία 2012):

Ο πρόσφατος Κανονισμός (ΕΕ) 2015/2219 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Νοεμβρίου 2015 σχετικά με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (ΕΑΑ) και για την αντικατάσταση και κατάργηση της απόφασης 2005/681/ΔΕΥ του Συμβουλίου, αναφέρεται στη δομή, διοίκηση, στόχους και δράσεις της CEPOL.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Κανονισμού 2015/2219, βασικός σκοπός της CEPOL είναι η αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού των αρχών επιβολής του νόμου, ώστε να βελτιωθεί η επιχειρησιακή ικανότητά τους, με παράλληλη προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών. Η κατάρτιση περιλαμβάνει την ανάπτυξη των επιτελικών ικανοτήτων και των γλωσσικών δεξιοτήτων των αστυνομικών στελεχών.

Η CEPOL στηρίζει τα κράτη μέλη της ΕΕ, ώστε κατά την παροχή κατάρτισης να υπάρχει ενημέρωση και εξοικείωση με διεθνείς και ενωσιακές νομικές πράξεις. Επίσης, ενημερώνει τα στελέχη για τη λειτουργία και τον ρόλο των αρμόδιων οργάνων της Ένωσης (π.χ. της Ευρωπόλ, της Eurojust και του Frontex), την αστυνομική και δικαστική συνεργασία, τους διαύλους πληροφοριών. Η CEPOL υποστηρίζει τα κράτη μέλη στην ανάπτυξη εκπαιδευτικών

προγραμμάτων με τρίτες χώρες, αναπτύσσει, υλοποιεί και συντονίζει την κατάρτιση που αντιμετωπίζει συγκεκριμένα ποινικά θέματα και θέματα αστυνόμευσης, καταρτίζει εκπαιδευτές και συμβάλλει στη βελτίωση και στην ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μάθησης (Δροσάκη 2018).

Πέραν των παραπάνω, η CEPOL καταρτίζει και αναβαθμίζει τα εργαλεία και τις μεθοδολογίες μάθησης και προωθεί τη δια βίου μάθηση. Επιπροσθέτως, η CEPOL συγκροτεί ένα δίκτυο με τα αρμόδια ιδρύματα των κρατών μελών, με τα οποία συνεργάζεται κατά την εκπόνηση και υλοποίηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Η CEPOL διαθέτει σε όλα τα κράτη μέλη ειδικά σημεία επαφής και συντονίζει το δίκτυο των εθνικών ιδρυμάτων εκπαίδευσης των κρατών μελών της ΕΕ για την παροχή κατάρτισης υψηλού επιπέδου σε υψηλόβαθμα στελέχη της αστυνομίας.

Κατά τον σχεδιασμό του ετήσιου εκπαιδευτικού της προγράμματος, η CEPOL δίνει προτεραιότητα στην παροχή κατάρτισης στους τομείς που συνδέονται με απειλές όπως η τρομοκρατία, η διακίνηση ναρκωτικών, η εμπορία ανθρώπων και το ηλεκτρονικό έγκλημα. Ειδικά μαθήματα προσφέρονται και σε άλλα πεδία ασφάλειας όπως π.χ. η ασφάλεια των αεροδρομίων, η διακίνηση πυροβόλων όπλων, κ.α.

Ιδιαίτερα σημαντική κρίνεται και η προώθηση από τη CEPOL της επαφής υψηλόβαθμων αστυνομικών στελεχών από ολόκληρη την Ευρώπη, με σκοπό την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και δεξιοτήτων για την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση του εγκλήματος. Μέσω του ετήσιου προγράμματος ανταλλαγών και της προσωρινής ένταξης αστυνομικών στις αστυνομικές δυνάμεις άλλων κρατών μελών επιτυγχάνεται η ανταλλαγή γνώσεων, η εξοικείωση με τις πρακτικές άλλων χωρών, η απόκτηση εμπειριών, η δικτύωση και η εξάλειψη των προκαταλήψεων.

7.3.2 Η Ελληνική Αστυνομική Ακαδημία

Το σύστημα της αστυνομικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα διέπεται, κυρίως, από τις διατάξεις του Νόμου 2226/1994 «Εισαγωγή εκπαίδευση και μετεκπαίδευση στις Σχολές της Αστυνομικής Ακαδημίας και στο Τμήμα Ανθυποπυραγών της Πυροσβεστικής Ακαδημίας και άλλες διατάξεις» όπως τροποποιήθηκε με το Νόμο 4807/2021 (Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη 2021).

Η Αστυνομική Ακαδημία, με έδρα την Αθήνα, στοχεύει στην παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης, μετεκπαίδευσης, επιμόρφωσης και εξειδίκευσης όλων των κατηγοριών και βαθμών του προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας. Εποπτεύεται από το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και περιλαμβάνει τόσο τις παραγωγικές σχολές, όσο και τις σχολές Μετεκπαίδευσης και Επιμόρφωσης. Διδάσκουν καθηγητές ΑΕΙ, ειδικοί και αξιωματικοί με ειδική γνώση και εμπειρία.

Η Αστυνομική Ακαδημία συγκροτείται από τις παρακάτω Σχολές και Υπηρεσίες :

- Σχολή Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας, (Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα)
- Σχολή Αστυφυλάκων Ελληνικής Αστυνομίας
- Σχολή Μετεκπαίδευσης – Επιμόρφωσης Ελληνικής Αστυνομίας
- Σχολή Εθνικής Ασφάλειας
- Υπηρεσία Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού
- Υπηρεσία Θρησκευτικού
- Υπηρεσία Μουσικής

Βασική αποστολή της Αστυνομικής Ακαδημίας είναι η εκπαίδευση, μετεκπαίδευση, επιμόρφωση και εξειδίκευση όλων των κατηγοριών και βαθμών των στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας.

Η Σχολή Μετεκπαίδευσης - Επιμόρφωσης Ελληνικής Αστυνομίας έχει ως κεντρική αποστολή την προώθηση της δια βίου μάθησης μέσω μετεκπαίδευσης, επιμόρφωσης και εξειδίκευσης του προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας (Ελληνική Αστυνομία 2021). Τα εκπαιδευτικά προγράμματα στοχεύουν στη διαρκή ενημέρωση των στελεχών στα σύγχρονα αστυνομικά θέματα και προκλήσεις, ώστε να επιτελέσουν αποτελεσματικά το έργο της ασφάλειας και της αντιμετώπισης ειδικών κινδύνων.

Η Σχολή Μετεκπαίδευσης και Επιμόρφωσης αποτελείται από το Επιτελείο και έξι (6) Εκπαιδευτικά Τμήματα:

- Τμήμα Επαγγελματικής Μετεκπαίδευσης Επιτελών Στελεχών.
- Τμήμα Μετεκπαίδευσης Αξιωματικών.
- Τμήμα Επαγγελματικής Μετεκπαίδευσης Ανθυπαστυνόμων.
- Τμήμα Μετεκπαίδευσης Ανθυπαστυνόμων - Αρχιφυλάκων και Αστυφυλάκων.
- Τμήμα Εκπαίδευσης & Μετεκπαίδευσης εκπαιδευτών - συνοδών σκύλων και ανιχνευτών - εξουδετερωτών εκρηκτικών μηχανισμών.
- Τμήμα Ξένων Γλωσσών.

Οι κεντρικές εγκαταστάσεις, καθώς και τα Εκπαιδευτικά Τμήματα της Σχολής εδρεύουν και λειτουργούν στην Αμυγδαλέζα Αττικής, ενώ το Τμήμα Ειδικής Αστυνομικής Εκπαίδευσης εδρεύει στο Λαγονήσι Αττικής (38ο χλμ Λ. Αθηνών – Σουνίου). Παράρτημα της κεντρικής Σχολής αποτελεί η Σχολή Μετεκπαίδευσης και Επιμόρφωσης Βόρειας Ελλάδας που εδρεύει και λειτουργεί στην πόλη της Βέροιας Ημαθίας.

Μέσω εξειδικευμένων σεμιναρίων παρέχονται στα στελέχη της αστυνομίας στοχευμένες γνώσεις και δεξιότητες σε ειδικά και γενικότερα θέματα. Στα γνωστικά εκπαιδευτικά αντικείμενα περιλαμβάνονται, μεταξύ των νομικών, δικονομικών, διοικητικών και αστυνομικών θεμάτων, και κοινωνικά θέματα που αφορούν στα ανθρώπινα δικαιώματα, τις ανθρώπινες σχέσεις, το φαινόμενο της μετανάστευσης, στην αντιμετώπιση του ρατσισμού και της

ξενοφοβίας, στην ενδοοικογενειακή βία. Επίσης, η Σχολή αξιοποιεί σεμινάρια, συνέδρια και προγράμματα κατάρτισης και ανταλλαγών σε διμερές, περιφερειακό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο σε ποικίλους τομείς θεμάτων ασφάλειας.

Η Σχολή Μετεκπαίδευσης και Επιμόρφωσης επιδιώκει το συνεχή εκσυγχρονισμό των προγραμμάτων και την εφαρμογή καινοτόμων μεθόδων. Ανάλογα με το αντικείμενό τους, τα εκπαιδευτικά προγράμματα ποικίλουν σε χρονική διάρκεια. Εκτιμάται ότι περ. 8.000 στελέχη μετεκπαιδεύονται ετησίως και προέρχονται τόσο από την αστυνομία, όσο και άλλους φορείς (Δημοτική Αστυνομία, Φρουροί Στόχων Δημοσίων Οργανισμών κ.λπ.).

8. Δράσεις εκπαίδευσης του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας 2014-2020 στην Ελλάδα

Με τον Κανονισμό 513/2014 θεσπίστηκε για πρώτη φορά ένα νέο χρηματοδοτικό μέσο για τη στήριξη της εσωτερικής ασφάλειας (Ευρωπαϊκή Ένωση 2014). Το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας (ΤΕΑ) παρέχει χρηματοδοτική στήριξη της αστυνομικής συνεργασίας, της πρόληψης και καταστολής της εγκληματικότητας και της διαχείρισης των κρίσεων. Απώτερος στόχος της Ένωσης του ΤΕΑ είναι η εξασφάλιση υψηλού επιπέδου ασφάλειας σε έναν χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης σύμφωνα με το άρθρο 67 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Ως ειδικοί στόχοι του νέου μέσου ορίστηκαν (άρθρο 3 του Κανονισμού 513/2014):

- Η πρόληψη και καταστολή του σοβαρού διασυνοριακού εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένης της τρομοκρατίας, μέσω της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, τρίτων χωρών και την αξιοποίηση της Ευρωπόλ.
- Η βελτίωση της ικανότητας των κρατών μελών της ΕΕ να διαχειρίζονται κινδύνους και κρίσεις στον τομέα της ασφάλειας, καθώς και η προστασία των υποδομών ζωτικής σημασίας από τρομοκρατικές επιθέσεις.

Στις επιλέξιμες ενέργειες στο πλαίσιο εθνικών προγραμμάτων συμπεριλαμβάνονται (Ευρωπαϊκή Ένωση 2014):

- Ενέργειες για τη βελτίωση της αστυνομικής συνεργασίας και του συντονισμού μεταξύ αρχών επιβολής του νόμου.
- Σχέδια που προωθούν τη δικτύωση, τις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, την αμοιβαία εμπιστοσύνη και κατανόηση, την αμοιβαία μάθηση, τον εντοπισμό, την ανταλλαγή και τη διάδοση τεχνογνωσίας, πείρας και ορθών πρακτικών, κ.α.

- Δραστηριότητες ανάλυσης, παρακολούθησης και αξιολόγησης, συμπεριλαμβανομένων μελετών και αξιολογήσεων απειλών, κινδύνων και επιπτώσεων.
- Δραστηριότητες ευαισθητοποίησης, διάδοσης και επικοινωνίας.
- Αγορά, συντήρηση ενωσιακών και εθνικών συστημάτων και εξοπλισμών Τεχνολογίας πληροφορίας και επικοινωνιών.
- Ανταλλαγή, κατάρτιση και εκπαίδευση προσωπικού και εμπειρογνομώνων των αρμόδιων αρχών.

Το Πρόγραμμα της Ελλάδας για την αξιοποίηση του TEA 2014-2020 εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. C(2015) 5312 final από 31-07-2015 Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, έτσι όπως αυτή τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. C (2015) 6060 final Απόφασή της την 26-08-2015 (Ministry of Interior 2015). Ο συνολικός προϋπολογισμός των δράσεων και έργων προς χρηματοδότηση από το TEA – Τομέας Αστυνομικής Συνεργασίας ανήλθε στο ποσό των 26.974.900,00 Ευρώ. Το ποσοστό της Ευρωπαϊκής συμμετοχής ορίστηκε σε 75% και το ποσοστό της Εθνικής συμμετοχής σε 25%.

Οι δράσεις του Εθνικού Προγράμματος αποσκοπούν στην επίτευξη των ακόλουθων Ειδικών Στόχων (Ministry of Interior 2015):

- Ειδικός Στόχος 5 - Πρόληψη και Καταπολέμηση της Εγκληματικότητας
Προβλέπει χρηματοδοτήσεις για αντιμετώπιση της εγκληματικότητας, τη βελτίωση και ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών και ευρωπαϊκών αρμόδιων αρχών μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών και γνώσεων, την έγκαιρη και ακριβή καταγραφή των ενεργειών των εγκληματικών ομάδων. Επίσης, προβλέπεται και η αντιμετώπιση των οικονομικών εγκλημάτων.

- Ειδικός Στόχος 6 - Κίνδυνοι και Κρίσεις
Δράσεις και μέτρα για τη διασφάλιση υψηλού επιπέδου ασφάλειας στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και για την αποτελεσματική πρόληψη και καταστολή της ριζοσπαστικοποίησης απέναντι στην τρομοκρατία και τον εξτρεμισμό.

Επίσης, το Εθνικό Πρόγραμμα του TEA προέβλεψε εργαλεία υψηλού επιπέδου προστασίας των πληροφοριών που έχουν συλλεχθεί για λογαριασμό της Ελληνικής Αστυνομίας, καθώς και τη δημιουργία ενός κέντρου εκπαίδευσης χημικών, βιολογικών, ραδιολογικών, πυρηνικών και εκρηκτικών (ΧΒΡΠ-Ε) πολλαπλών χρήσεων για όλους τους οργανισμούς που εμπλέκονται στην αντιμετώπιση περιστατικών ΧΒΡΠ-Ε.

Ως αρμόδια υπηρεσία για τη διαχείριση του TEA συστάθηκε στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη η Υπηρεσία Διαχείρισης Ευρωπαϊκών και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (Υ.Δ.Ε.Α.Π.).

Για την προώθηση της εκπαίδευσης και κατάρτισης πέραν της δράσης για το κέντρο εκπαίδευσης ΧΒΡΠ-Ε, στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 6 (SO6- Risks and crisis) συμπεριλήφθηκαν και άλλες δράσεις εκπαίδευσης και κατάρτισης των στελεχών της Ελληνικής αστυνομίας.

Σημαντικές δράσεις εκπαίδευσης και κατάρτισης προβλέπει και το Εθνικό Πρόγραμμα του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας/Τομέας Σύνορα και Θεωρήσεις της περιόδου 2014-2020

Ως σημαντικές και εμβληματικές δράσεις εκπαίδευσης και κατάρτισης που υλοποιήθηκαν ή βρίσκονται στη φάση υλοποίησης στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος για την αξιοποίηση πόρων του ΤΕΑ δύνανται να αναφερθούν οι εξής (<https://www.ydeap.gr/isf-p-tameio-esoterikis-asfaleias-astynomiki-synergasia/prosklisis/>):

- Συμφωνία Επιδότησης της Δράσης «Εκπαίδευση Νέων Συνοριακών Φυλάκων Ορισμένου Χρόνου» χρηματοδοτούμενη από το Εθνικό Πρόγραμμα του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας/Τομέας Σύνορα και Θεωρήσεις της περιόδου 2014-2020.
- «Προμήθεια εκπαιδευτικού σταθμού VIS και φορητής μονάδας» από το Εθνικό Πρόγραμμα του «Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας/Τομέας Σύνορα και Θεωρήσεις της περιόδου 2014-2020».
- «Εκπαιδεύσεις προσωπικού Ελληνικής Αστυνομίας σε θέματα ολοκληρωμένης διαχείρισης εξωτερικών συνόρων» από το Εθνικό Πρόγραμμα του «Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας/Τομέας Σύνορα και Θεωρήσεις της περιόδου 2014-2020».
- “Ανάπτυξη του Εθνικού Εκπαιδευτικού Κέντρου για την Αντιμετώπιση Συμβάντων ΧΒΡΠ-Ε” από το Εθνικό Πρόγραμμα του «Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας/Τομέας Αστυνομικής Συνεργασίας της περιόδου 2014-2020».
- “Εκπαιδεύσεις για την Προστασία των Υποδομών Ζωτικής Σημασίας” από το Εθνικό Πρόγραμμα του «Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας/Τομέας Αστυνομικής Συνεργασίας της περιόδου 2014-2020».
- “Εκπαίδευση Αξιωματικών Μέσης Βαθμίδας της Ελληνικής Αστυνομίας σε Θέματα Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες, Διαβαθμισμένη σε Βασικό, Μέσο και Εξειδικευμένο Επίπεδο” από το Εθνικό Πρόγραμμα του «Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας/Τομέας Αστυνομικής Συνεργασίας της περιόδου 2014-2020».
- “Προμήθεια Υλικοτεχνικού Εξοπλισμού και Εκπαίδευση Προσωπικού” από το Εθνικό Πρόγραμμα του «Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας/Τομέας Αστυνομικής Συνεργασίας της περιόδου 2014-2020».

Επιπροσθέτως, προωθήθηκαν ειδικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες όπως (<https://www.ydeap.gr/isf-p-tameio-esoterikis-asfaleias-astynomiki-synergasia/prosklisis/>):

- Διοργάνωση Πιλοτικού Προγράμματος Εκπαίδευσης με τίτλο: «Μεταναστευτικές Ροές, Διαχείριση Συνόρων και Κοινή Πολιτική Άμυνας και Ασφάλειας (ΚΠΑΑ)».
- «Διήμερο εργαστήρι για την προστασία κρίσιμων υποδομών».

- Επιστημονική Διημερίδα για το Πρόγραμμα ISEC PRUM «Βάσεις δεδομένων γενετικών τύπων και η εφαρμογή των αποφάσεων της Συνθήκης PRUM”, στη Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών της Ελληνικής Αστυνομίας».
- 1ο Σεμινάριο Ενημέρωσης για την ψηφιακή έρευνα και την ηλεκτρονική ασφάλεια στο διαδίκτυο, στο πλαίσιο των δράσεων του Ελληνικού Κέντρου για το Κυβερνοέγκλημα.
- Διμερές Εκπαιδευτικό Σεμινάριο Ερευνητικού Ευρωπαϊκού Προγράμματος IDIRA.

9. Προτεραιότητες και δράσεις για την προώθηση της εσωτερικής ασφάλειας την προγραμματική περίοδο 2021 - 2027

Το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας (TEA) είναι το βασικό ταμείο για την προώθηση της αστυνομικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και για την εκπαίδευση και κατάρτιση των στελεχών των αρμόδιων αρχών. Το 2018 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέθεσε πρόταση κανονισμού για το TEA 2021-2027. Τον Ιούνιο του 2021 επήλθε συμφωνία στο Συμβούλιο (Ευρωπαϊκή Ένωση 2021α).

Ο σχετικός Κανονισμός θεσπίζει το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας για την περίοδο διάρκειας του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2021-2027, το στόχο πολιτικής του Ταμείου, τους ειδικούς στόχους του Ταμείου και τα μέτρα για την υλοποίηση των εν λόγω ειδικών στόχων, τον προϋπολογισμό για την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2021 έως την 31η Δεκεμβρίου 2027, τις μορφές Ενωσιακής χρηματοδότησης και τους κανόνες για την παροχή της εν λόγω χρηματοδότησης.

Σύμφωνα με το Άρθρο 3 ο κεντρικός στόχος του TEA είναι «... να συμβάλει στην εξασφάλιση υψηλού επιπέδου ασφάλειας στην Ένωση, ιδίως με την πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και της ριζοσπαστικοποίησης, του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος και του κυβερνοεγκλήματος, καθώς και με την προετοιμασία για την αντιμετώπιση περιστατικών, κινδύνων και κρίσεων που συνδέονται με την ασφάλεια, με την προστασία έναντι αυτών και με την αποτελεσματική διαχείρισή τους εντός του πεδίου εφαρμογής του παρόντος κανονισμού.»

Οι ειδικοί στόχοι του TEA είναι (Ευρωπαϊκή Ένωση 2021α):

- Η βελτίωση και διευκόλυνση της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων αρχών και οργανισμών της Ένωσης, καθώς και με τρίτες χώρες και αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς.
- Η προώθηση της διασυνοριακής συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένων των κοινών επιχειρήσεων μεταξύ των αρμόδιων αρχών σε σχέση με την τρομοκρατία και το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα με διασυνοριακή διάσταση.

- Η ενίσχυση των ικανοτήτων των κρατών μελών στην πρόληψη και την καταπολέμηση του εγκλήματος, της τρομοκρατίας και της ριζοσπαστικοποίησης, καθώς και στη διαχείριση περιστατικών, κινδύνων και κρίσεων που σχετίζονται με την ασφάλεια

Ο προϋπολογισμός για την υλοποίηση του Ταμείου για την περίοδο 2021-2027 ανέρχεται σε 1.931.000.000 ευρώ σε τρέχουσες τιμές. Η συνεισφορά από τον προϋπολογισμό της Ένωσης δεν υπερβαίνει το 75 % της συνολικής επιλέξιμης δαπάνης για ένα έργο, η οποία μπορεί να αυξηθεί στο 90 % της συνολικής επιλέξιμης δαπάνης για έργα που εκτελούνται στο πλαίσιο ειδικών δράσεων. Για την αξιοποίηση των πόρων του ΕΤΕΑ τα κράτη μέλη καταρτίζουν εθνικά προγράμματα. Οι προτεραιότητες των προγραμμάτων των κρατών μελών πρέπει είναι συνεπείς με τις προτεραιότητες και τις προκλήσεις της Ένωσης στον τομέα της ασφάλειας.

Στο Παράρτημα III του Κανονισμού ΤΕΑ αναφέρονται οι επιλέξιμες δράσεις όπως (Ευρωπαϊκή Ένωση 2021α):

- Δημιουργία, προσαρμογή και συντήρηση συστημάτων ΤΠΕ, εκπαίδευση για τη χρήση τέτοιων συστημάτων, διεξαγωγή δοκιμών και βελτίωση των στοιχείων διαλειτουργικότητας και της ποιότητας των εν λόγω συστημάτων.
- Παρακολούθηση της εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης και της επίτευξης των στόχων πολιτικής της Ένωσης στα κράτη μέλη στον τομέα των συστημάτων πληροφοριών που σχετίζονται με την ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των δεδομένων, της ιδιωτικής ζωής και της ασφάλειας των δεδομένων.
- Επιχειρησιακές δράσεις του κύκλου πολιτικής της ΕΕ/EMPACT ((European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats).
- Συντονισμένη ανταπόκριση στις κρίσεις και τη σύνδεση υφιστάμενων τομεακών ικανοτήτων, κέντρων εμπειρογνωμοσύνης και κέντρων αξιολόγησης καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων όσων αφορούν την υγεία, την πολιτική προστασία, την τρομοκρατία και το κυβερνοέγκλημα.
- Καινοτόμες μεθόδους ή νέες τεχνολογίες που θα μπορούσαν να μεταφερθούν σε άλλα κράτη μέλη, ιδίως έργα για τον έλεγχο και την επικύρωση των αποτελεσμάτων χρηματοδοτούμενων από την Ένωση ερευνητικών έργων στον τομέα της ασφάλειας.
- Βελτίωση της ανθεκτικότητας όσον αφορά αναδυόμενες απειλές, όπως η εμπορία ανθρώπων μέσω διαδικτυακών διαύλων, οι υβριδικές απειλές, η κακόβουλη χρήση μη επανδρωμένων εναέριων συστημάτων και οι χημικές, βιολογικές, ραδιολογικές και πυρηνικές απειλές.
- Στήριξη σε θεματικά ή διαθεματικά δίκτυα εξειδικευμένων εθνικών μονάδων και εθνικών σημείων επαφής, με σκοπό τη βελτίωση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, της ανταλλαγής και της διάδοσης τεχνογνωσίας, εμπειριών, πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών, της συγκέντρωσης των πόρων και της εμπειρογνωμοσύνης σε κοινά κέντρα αριστείας.

- Εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού και των εμπειρογνομόνων των αρμοδίων αρχών επιβολής του νόμου και των δικαστικών αρχών και των διοικητικών οργανισμών, λαμβανομένων υπόψη των επιχειρησιακών αναγκών και των αναλύσεων κινδύνου, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (CEPOL) και, κατά περίπτωση, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Δικαστικής Κατάρτισης, μεταξύ άλλων εκπαίδευση και κατάρτιση όσον αφορά τις πολιτικές πρόληψης με ιδιαίτερη έμφαση στα θεμελιώδη δικαιώματα και την εξάλειψη των διακρίσεων.
- Ενδυνάμωση των κοινοτήτων με σκοπό την ανάπτυξη τοπικών προσεγγίσεων και πολιτικών πρόληψης, καθώς και δράσεις ευαισθητοποίησης και επικοινωνίας μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών και του κοινού σχετικά με τις πολιτικές της Ένωσης για την ασφάλεια.
- Χρηματοδότηση για εξοπλισμό, μεταφορικά μέσα, συστήματα επικοινωνίας και εγκαταστάσεις που σχετίζονται με την ασφάλεια.
- Χρηματοδότηση του κόστους του προσωπικού που συμμετέχει στις δράσεις που στηρίζει το Ταμείο ή δράσεις που απαιτούν τη συμμετοχή του προσωπικού για τεχνικούς λόγους ή για λόγους που συνδέονται με την ασφάλεια.

10. Συμμετοχή στο Πρόγραμμα ERASMUS+ 2021-2027

Το νέο πρόγραμμα Erasmus+ 2021-2027 διαθέτει προϋπολογισμό ύψους 26,2 δισ. Ευρώ, που συμπληρώνεται με περίπου 2,2 δισ. ευρώ από τα μέσα εξωτερικής δράσης της ΕΕ (https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/news/erasmus-2021-2027-programme_en).

Το νέο και ανανεωμένο πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει έργα μαθησιακής κινητικότητας και διασυνοριακής συνεργασίας για 10 εκατομμύρια Ευρωπαίους όλων των ηλικιών και κάθε υποβάθρου.

Το Erasmus+ 2021-2027 παρέχει ευκαιρίες για σπουδές στο εξωτερικό, πρακτική άσκηση, μαθητεία και ανταλλαγές προσωπικού σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της νεολαίας και του αθλητισμού. Είναι διαθέσιμο σε μαθητές σχολείων, φοιτητές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, εκπαιδευόμενους ενήλικες, ανταλλαγές νέων, εργαζομένους στον τομέα της νεολαίας και προπονητές (https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/news/erasmus-2021-2027-programme_en).

Η κινητικότητα αντιπροσωπεύει το 70 % του προϋπολογισμού του Προγράμματος. Ειδική έμφαση δίδεται σε έργα διασυνοριακής συνεργασίας π.χ. μεταξύ ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, σχολείων, ιδρυμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης εκπαιδευτικών, κέντρων εκπαίδευσης ενηλίκων, οργανώσεων νεολαίας και αθλητισμού, παρόχων επαγγελματικής

εκπαίδευσης και κατάρτισης (π.χ. Επαγγελματικά Κέντρα Αριστείας), κ.α. (https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/news/erasmus-2021-2027-programme_en).

Στον Χάρτη Κινητικότητας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στο πλαίσιο του Προγράμματος ERASMUS+ 2021-2027 εντάσσεται και το εν ενεργεία αστυνομικό προσωπικό.

Το Μάιο του 2021, μετά από αίτηση του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, εγκρίθηκε η ένταξη της Σχολής Μετεκπαίδευσης και Επιμόρφωσης στον Χάρτη Κινητικότητας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (VET- Vocational Education and Training Mobility Charter 2021-2027). Ο Χάρτης Κινητικότητας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (VET-Mobility Charter) έχει ως στόχο την ανάπτυξη στρατηγικών διεθνοποίησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο των οργανισμών εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η απόκτηση του VET-Mobility Charter αποτελεί προαπαιτούμενο προκειμένου τα στελέχη ενός οργανισμού να συμμετάσχουν σε διασυνοριακές ανταλλαγές και να συνεργαστούν για την υλοποίηση καινοτόμων μεθόδων και ανταλλαγή ορθών πρακτικών στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+ (http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=85474&Itemid=52&lang=&lang).

Συνεπώς, στο εξής η Σχολή Μετεκπαίδευσης και Επιμόρφωσης Ελληνικής Αστυνομίας αποκτά τη δυνατότητα να οργανώσει δράσεις κινητικότητας αστυνομικού προσωπικού. Επιπροσθέτως, μπορεί να αναπτύσσει συνεργασίες με οργανισμούς άλλων ευρωπαϊκών κρατών, εστιάζοντας στη βελτίωση επαγγελματικών δεξιοτήτων με απόκτηση γνώσεων, εμπειριών και τεχνογνωσίας που βασίζεται σε ευρωπαϊκά πρότυπα, στους τομείς της αστυνόμευσης, της εσωτερικής ασφάλειας και της διοίκησης.

11. Συμπεράσματα

Η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού είναι καθοριστικός παράγοντας για την επιτάχυνση της ανάπτυξης των ευρωπαϊκών περιφερειών σε αναπτυξιακή υστέρηση, προκειμένου να βελτιώσουν την παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητά τους και να επιταχύνουν τη σύγκλιση τους. Ο στόχος της πολιτικής συνοχής της ΕΕ για οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή δύναται να επιτευχθεί μέσω επενδύσεων, όμως η αποδοτικότητα των επενδύσεων εξαρτάται από την παραγωγικότητα του ανθρώπινου κεφαλαίου.

Βασικό εργαλείο για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού είναι η εκπαίδευση, η κατάρτιση και η δια βίου μάθηση. Για το λόγο αυτό, ήδη από την πρώτη προγραμματική περίοδο της πολιτικής συνοχής, τα Διαρθρωτικά Ταμεία και άλλα χρηματοδοτικά μέσα ενισχύουν δράσεις όπως είναι η βελτίωση των υποδομών και δομών εκπαίδευσης, η επιδότηση προγραμμάτων

εκπαίδευσης, κατάρτισης, μετεκπαίδευσης και δια βίου μάθησης, η ενίσχυση προγραμμάτων πρακτικής άσκησης και προετοιμασίας για την ένταξη στην αγορά εργασίας.

Η χρηματοδοτική ενίσχυση της ΕΕ πραγματοποιείται τόσο μέσω των εθνικών επιχειρησιακών προγραμμάτων, όσο και μέσω των πόρων άλλων ταμείων και Ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών.

Κατά τη νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027 η ενίσχυση της εκπαίδευσης και κατάρτισης θα συνεχίσει να αποτελεί σημαντική επιδίωξη της ΕΕ.

Η βελτίωση της πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθησης χωρίς αποκλεισμούς μέσω της ανάπτυξης υποδομών συνιστά ειδικό στόχο του ΕΤΠΑ για την προώθηση του Στόχου Πολιτικής 4 «Μια πιο κοινωνική Ευρώπη».

Μέσω του ΕΚΤ προβλέπονται δράσεις εκπαίδευσης για την προώθηση των Στόχων Πολιτικής.

- Για την προώθηση του Στόχου Πολιτικής 1 «Μια εξυπνότερη Ευρώπη» προβλέπονται δράσεις για την ανάπτυξη δεξιοτήτων για την έξυπνη εξειδίκευση και τις νέες τεχνολογίες, για την κατάρτιση ερευνητών, για τη δικτύωση της εκπαίδευσης με τις επιχειρήσεις κ.α.
- Για την προώθηση του Στόχου Πολιτικής 2 «Μια πιο πράσινη Ευρώπη» θα υπάρξουν δράσεις για τη βελτίωση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης που απαιτείται για την προσαρμογή των δεξιοτήτων και των επαγγελματικών προσόντων σε τομείς που σχετίζονται με το περιβάλλον, το κλίμα και την ενέργεια, και μέσω της βιοοικονομίας.
- Για την προώθηση του Στόχου Πολιτικής 4, μεταξύ άλλων, θα προωθηθεί η βελτίωση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της συνάφειας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας με σκοπό τη στήριξη της απόκτησης βασικών δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων. Επίσης, θα ενισχυθεί η ίση πρόσβαση στην εκπαίδευση, η επαγγελματική εκπαίδευση, η εκπαίδευση ενηλίκων και η δια βίου εκπαίδευση.

Όλοι οι παραπάνω ειδικοί στόχοι και οι επιλέξιμες δράσεις της νέας πολιτικής συνοχής θα προωθηθούν στη χώρα μας, κυρίως, μέσω των νέων επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΣΠΑ. Ειδικότερα, δράσεις για την εκπαίδευση και κατάρτιση θα προωθηθούν μέσω:

- Του ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ 2021-2027: «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2021-2027» και ειδικά με τις δράσεις της Προτεραιότητας III «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», όπως:
  - Στήριξη για την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων
  - Στήριξη της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας (εξαιρουμένων των υποδομών)
  - Στήριξη της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (εξαιρουμένων των υποδομών)
  - Στήριξη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (εξαιρουμένων των υποδομών)
  - Στήριξη της εκπαίδευσης ενηλίκων (εξαιρουμένων των υποδομών)

- Μέτρα για την προώθηση των ίσων ευκαιριών και της ενεργούς συμμετοχής στην κοινωνία
- Του ΕΠΑΝΕΚ 2021-2027: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα-Επιχειρηματικότητα-Καινοτομία. Το ΕΠΑΝΕΚ περιλαμβάνει την Προτεραιότητα «Ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου στο πλαίσιο του αναπτυξιακού μετασχηματισμού» με δράσεις όπως:
  - Αναβάθμιση δεξιοτήτων ή επανειδίκευση επαγγελματιών (κυρίως αυτοαπασχολούμενων) και εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε τομείς προτεραιότητας.
  - Επανεκπαίδευση αυτοαπασχολούμενων και εργαζομένων σε νέες δεξιότητες.
  - Επιλεγμένα προγράμματα πρακτικής άσκησης σπουδαστών σε επιχειρήσεις σε κρίσιμες τεχνολογίες.
  - Προσαρμογή κύκλου σπουδών σε απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.
  - Πιστοποίηση γνώσεων-δεξιοτήτων και σύνδεση κατάρτισης με επαγγελματικά δικαιώματα
- Των 13 ΠΕΠ 2012-2027, τα οποία θα προωθήσουν δράσεις όπως:
  - Προώθηση των ίσων ευκαιριών στην εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη δια βίου μάθηση και την απασχόληση.
  - Αναβάθμιση των υπηρεσιών και υποδομών εκπαίδευσης.

Ομοίως, από τα παραπάνω προγράμματα θα προωθηθούν και δράσεις για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας.

Εκτός από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ δράσεις εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και στήριξης της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας θα προωθηθούν και μέσω άλλων χρηματοδοτικών εργαλείων όπως:

- Ταμείο Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Συνόρων (ΤΟΔΣ)
- Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας (ΤΕΑ)
- Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης (ΤΑΜΕ)
- Πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη»
- Πρόγραμμα LIFE 2021-2027
- Πρόγραμμα InvestEU 2021-2027
- Πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»
- Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης
- Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Next Generation EU)
- Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Από την έγκαιρη και αποτελεσματική υλοποίηση των προβλεπόμενων δράσεων αναμένεται να υπάρξουν οφέλη στο συνολικό σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης της χώρας μας. Σε μια εποχή, όπου η μια κρίση διαδέχεται την άλλη, η προσαρμογή της κοινωνίας και της οικονομίας στις νέες οικονομικές, τεχνολογικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις η συνεχής προσαρμογή του ανθρώπινου δυναμικού μέσω της αξιοποίησης των πόρων του ΕΣΠΑ 2021-2027 και των λοιπών προγραμμάτων αποτελεί μοναδική ευκαιρία.

Στην παρούσα εργασία ειδική αναφορά γίνεται στα προγράμματα και δράσεις της ΕΕ για την ενίσχυση της εσωτερικής ασφάλειας μέσω της εκπαίδευσης και κατάρτισης των στελεχών των εθνικών και ευρωπαϊκών αρχών και οργανισμών ασφάλειας, όπως είναι η CEPOL και η Ελληνική Αστυνομική Ακαδημία.

Οι δράσεις εκπαίδευσης στον τομέα της ασφάλειας θα προωθηθούν, κυρίως, μέσω του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας 2021-2027. Όπως αναφέρεται στο Παράρτημα ΙΙΙ του Κανονισμού ΤΕΑ 2021-2027, θα μπορούσαν να υλοποιηθούν δράσεις όπως:

- Δημιουργία, προσαρμογή και συντήρηση συστημάτων ΤΠΕ και εκπαίδευση για τη χρήση τέτοιων συστημάτων.
- Βελτίωσης της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, της ανταλλαγής και της διάδοσης τεχνογνωσίας, εμπειριών, πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών, της συγκέντρωσης των πόρων και της εμπειρογνωμοσύνης σε κοινά κέντρα αριστείας.
- Εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού και των εμπειρογνομόνων των αρμοδίων αρχών επιβολής του νόμου και των δικαστικών αρχών και των διοικητικών οργανισμών, λαμβανομένων υπόψη των επιχειρησιακών αναγκών και των αναλύσεων κινδύνου, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (CEPOL) και, κατά περίπτωση, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Δικαστικής Κατάρτισης, μεταξύ άλλων εκπαίδευση και κατάρτιση όσον αφορά τις πολιτικές πρόληψης με ιδιαίτερη έμφαση στα θεμελιώδη δικαιώματα και την εξάλειψη των διακρίσεων.

Πέραν τούτου, κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027 η Σχολή Μετεκπαίδευσης και Επιμόρφωσης και κατ' επέκταση τα στελέχη της Ελληνικής Αστυνομίας θα μπορούν να συμμετάσχουν σε δράσεις κινητικότητας και ανταλλαγών του Προγράμματος Erasmus+ 2021-2027.

Μέσω της αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού των αρχών ασφάλειας αναμένεται αύξηση της αποτελεσματικότητας στην καταπολέμηση όλων των μορφών εγκληματικότητας και βελτίωση της προστασίας των πολιτών της ΕΕ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση

- Bachtler J. et al. (2014). Regional development and policy in Europe, EUROsocial Programme, Madrid. <http://www.sia.eurosocial-ii.eu/files/docs/1400661224-E2.pdf>
- Bachtler, J., Berkowitz, P., Hardy, S., Muravska, T. (2016). EU Cohesion Policy. Reassessing performance and direction. London and New York: Routledge.
- Bachtler J., Yuill D. (2001). Policies and strategies for regional development: a shift in paradigm? Regional and Industrial Policy Research Paper 46, European Policies Research Centre, University of Strathclyde.
- Barca F. (2018). The need for a place-based approach, keynote speech, ESPON Seminar “Territorial Cohesion post-2020: Integrated Territorial Development for Better Policies”, Sofia, 20-31 May 2018.
- Barca, F., McCann, P. and Rodríguez-Pose, A. (2012). The Case for Regional Development Intervention: Place-Based Versus Place-Neutral Approaches. *Journal of Regional Science*, 52(1), pp. 134-152.
- Borras, S., and H. Johansen (2001). Cohesion Policy in the political economy of the European Union. *Cooperation and Conflict*, 36(1), 39-60.
- Chardas, A. and M. Van Der Giessen (2021), The Political Economy of EU Cohesion Policy: Perspectives from the South and East Periphery of the EU. <https://www.researchgate.net/publication/348578532>
- Kotios, A. (2020). Greek Entrepreneurship before and after the economic crisis. Paper presented at the 14th European Conference on Innovation and Entrepreneurship 19-20 September 2019
- Ministry of Interior – Greece (2015). National Programme ISF. <https://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ff-a70e-eca84e2ec9b9/ISF-Programme.pdf>
- Molle, W. (2008). European Cohesion Policy. Milton Park: Routledge.
- Parry, M. and Sapała, M. (2018), “2021-2027 Multiannual Financial Framework and new own resources; Analysis of the Commission’s proposal”, European Parliamentary Research Service, Brussels: European Parliament, July.

Ελληνόγλωσση

Ανδρέου, Γ. (2019), Η πολιτική συνοχής της Ε.Ε. μετά το 2020: Περισσότεροι στόχοι, λιγότεροι πόροι, Περιφέρεια Τεύχος 2019 (8), 49-76.

Ανδρικοπούλου, Ε. (1995), Οι περιφέρειες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Η εξέλιξη της περιφερειακής πολιτικής από τη Συνθήκη της Ρώμης ως το Μάαστριχτ, Θεμέλιο, Βιβλιοθήκη Ευρωπαϊκών Θεμάτων, Αθήνα, σελ. 15-76 και 127-194.

Δροσάκη, Α. (2018). Μορφές συνεργασίας και πολιτικές για την τήρηση της δημόσιας τάξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. <https://dspace.lib.uom.gr/handle/2159/21990>.

Ελληνική Αστυνομία (2021). Σχολή Μετεκπαίδευσης - Επιμόρφωσης Ελληνικής Αστυνομίας. http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=5077&Itemid=52&lang=&lang=

Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (2012). Ενίσχυση της αστυνομικής συνεργασίας μέσω της μάθησης.

https://www.cepol.europa.eu/sites/default/files/website/Publications/Flyer_2012/Flyer_EL_2012.pdf

Ευρωπαϊκή Ένωση (2014), ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 513/2014 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 16ης Απριλίου 2014 για τη θέσπιση, στο πλαίσιο του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας, του μέσου για τη χρηματοδοτική στήριξη της αστυνομικής συνεργασίας, της πρόληψης και καταστολής της εγκληματικότητας και της διαχείρισης των κρίσεων, και για την κατάργηση της απόφασης 2007/125/ΔΕΥ του Συμβουλίου

Ευρωπαϊκή Ένωση (2021α), ΘΕΣΗ (ΕΕ) αριθ. 30/2021 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΕ ΠΡΩΤΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ενόψει της έκδοσης κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας Εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 14 Ιουνίου 2021(2021/C 268/01)

Ευρωπαϊκή Ένωση (2021β), ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2021/241 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 12ης Φεβρουαρίου 2021 για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας Υπουργείο Οικονομικών (2021), Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0», <https://www.minfin.gr/documents/20182/>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018α), Ένας σύγχρονος προϋπολογισμός για μια Ένωση που προστατεύει, ενδυναμώνει και υπερασπίζεται τους πολίτες της Πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2021-2027{SWD(2018) 171 final}

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018β), Πρόταση ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία

και για το Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Διαχείριση των Συνόρων και των Θεωρήσεων

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018γ), Πρόταση ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής {SEC(2018) 268 final} - {SWD(2018) 282 final} - {SWD(2018) 283 final}

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018δ), Πρόταση ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) {SEC(2018) 273 final} - {SWD(2018) 289 final}

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018ε), Πρόταση ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 508/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου {SEC(2018) 276 final} - {SWD(2018) 295 final}

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018στ), Πρόταση ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη θέσπιση του Ταμείου Ασύλου και Μετανάστευσης {SWD(2018) 347} - {SWD(2018) 348} - {SEC(2018) 315}

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018ζ), Πρόταση ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη θέσπιση του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας {SWD(2018) 347 final} - {SWD(2018) 348 final} - {SEC(2018) 315 final}

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018η), Πρόταση ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη θέσπιση του μέσου χρηματοδοτικής στήριξης για τη διαχείριση των συνόρων και των θεωρήσεων στο πλαίσιο του Ταμείου για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων {SEC(2018) 315 final} - {SWD(2018) 347 final} - {SWD(2018) 348 final}

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018θ), Πρόταση ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη θέσπιση του προγράμματος Ψηφιακή Ευρώπη για την περίοδο 2021-2027 {SEC(2018) 289 final} - {SWD(2018) 305 final} - {SWD(2018) 306 final}

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018ι), Πρόταση ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη θέσπιση του προγράμματος-πλαisiού έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη» και των κανόνων συμμετοχής και διάδοσής του

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018ια), Πρόταση ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη θέσπιση του προγράμματος InvestEU {SEC(2018) 293 final} - {SWD(2018) 314 final} - {SWD(2018) 316 final}

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018ιβ), Πρόταση ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη θέσπιση Προγράμματος για το Περιβάλλον και τη Δράση για το κλίμα

(LIFE)_ και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1293/2013, {SEC(2018) 275 final} - {SWD(2018) 292 final} - {SWD(2018) 293 final}

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2021). Αστυνομική συνεργασία. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/156/police-cooperation>

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (2020), Συμπεράσματα – 17, 18, 19, 20 και 21 Ιουλίου 2020, <https://www.consilium.europa.eu/media/45132/210720-euco-final-conclusions-el.pdf>

Μούσης, Ν. (2011), «Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική», (Δέκατη τρίτη ενημερωμένη έκδοση): Εκδόσεις Παπαζήση.

Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (2021), 1^ο Σχέδιο Προγράμματος Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας 2021-27, <http://www.pepkm.gr>

Πετράκος, Γ. και Ψυχάρης, Γ. (2004), Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα, Αθήνα: Κριτική.

Στεργιούλης, Ε. (2003). Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία-Europol. Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.

Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2018), 1η ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ για τον σχεδιασμό του νέου Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης: ΕΣΠΑ 2021-2027 στο πλαίσιο του αναπτυξιακού προγραμματισμού. <http://www.eysped.gr/el/Documents>

Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2020α), 2η ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ για την προετοιμασία του σχεδιασμού των Προγραμμάτων 2021-2027, [file:///C:/Users/Kotios/AppData/Local/Temp/Rar\\$DIa7304.38689/2h_Egkykios_2021-2027.pdf](file:///C:/Users/Kotios/AppData/Local/Temp/Rar$DIa7304.38689/2h_Egkykios_2021-2027.pdf)

Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2020β), Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης – ΕΠΑ 2021-2025, <http://epa.gov.gr/wp-content/uploads/2021/>

Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2021α), Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2021-2027, https://www.espa.gr/el/Documents/2127/Etairiko_Symfwno_Perifereiakis_Anptyxis_2021-2027.pdf

Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2021β), Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Επιχειρηματικότητα, Ανταγωνιστικότητα, Έρευνα και Καινοτομία – ΕΠΑΝΕΚ 2021-2027, <http://www.antagonistikotita.gr/uploads/EPANEK-2021-27.pdf>

Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2021γ), Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση - ΕΠΑΝΑΔΕΔΒΜ 2021-2027, <https://empedu.gov.gr/wp-content/uploads/2021/02/Concept-Paper-ESF>

Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2021δ), ΕΣΠΑ 2021-2027-ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-CONCEPT PAPER, http://stereaellada.gr/wp-content/uploads/2021/02/CONCEPT_PAPER_%CE%A0%CE%A3%CE%A4%CE%95-10-2-2021_final-final.pdf

Υπουργείο Οικονομικών (2021). Ελλάδα 2.0-Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. <https://www.minfin.gr/documents/20182/15898696/8-4-2021>

Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη (2021). Η Ελληνική Αστυνομική Ακαδημία. http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=61

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

<http://www.antagonistikotita.gr/epanek/>

http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=61

<https://www.cepol.europa.eu/>

<https://www.consilium.europa.eu/>

https://ec.europa.eu/regional_policy/el/

<https://www.espa.gr/el/Pages/Default.aspx>

<https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

<https://www.europol.europa.eu/>

<http://www.mopocp.gov.gr/main.php>

<https://gostudy.gr/uni/astynomiki-akadimia/>

<https://migration.gov.gr/>

<https://www.ydeap.gr/isf-p-tameio-esoterikis-asfaleias-astynomiki-synergasia/prosklisis/>